श्रीगणराजायनमः॥ ॐनमोसद्गुरुवसंतु॥ ऐक्यरसतुकाळवंतु॥ सीरूतु॥ तेरुतु॥
काढिल्यामारुतु॥ झालावनांतुजेरिघ॥१॥ तेंअविद्येचीजुनीपानें॥ गळोनीजा
तीततक्षणें॥ नवपल्लवीविराजमानें॥ विरक्तपणेअनुरक्त॥२॥ अयंतवैराग्या
चीहाव॥ खाकरडालेवृक्षसर्व॥ त्यासीनिघालेनवपल्लव॥ अतिलवलवकोव
ळिका॥३॥ जाल्यावसंताचेरिगवणे॥ वृक्षआडवेफुरलेतेणें॥ सोहंभावाचें॥
सुमनें॥ तेणेंगुणविकाशलि॥४॥ रूपसारूप्यरूपभ्रमर॥ तेथेंसेपावलेअति
सत्वर॥ प्रमोदसेवीतीअरुवार॥ कैसेनिकेशरकुचंबे॥५॥ सद्भावाच्याप्रमोद
धारा॥ सेवितासुखजालेभ्रमरा॥ हृदयेकमळींकेलाथारा॥ मध्यमद्वारत्या॥
लिले॥६॥ नेदुनियासाहिकमळे॥ हृदयासिप्रोडषदळे॥ सेपावलेमळयानि॥
ळे॥ सहस्रदळिमिसळले॥७॥ तेथसेउनिपरागधवळा॥ उन्मतपावलेआलिंग
ळा॥ करितआनंदाचागोंदळ॥ सुखकल्लोळस्वानंदे॥८॥ लागलाअनुहताता
चाध्वनी॥ रुणझुणीतदशलक्षणी॥ त्याहीनादातेंप्रासुनी॥ निःशब्दपणीनिवां॥
त॥९॥ तेथमोक्षसुखाचेघड॥ डोलतादीसतीअतिगोड॥ तेणेंजीवाचेपुरत
कोड॥ करितीधुमाडसोहंहंसो॥१०॥ मुमुक्षमधुकरअतिप्रीती॥ पिलिपसरानि

नाचती ॥ येउनीवसंतवनाप्रती ॥ राहोकोडितिगुरुनामी ॥ ११ ॥ नेमस्तकोकिळाहोती
मौन ॥ वसंतऋतुराजदेखोन ॥ तिहीकरुनिविसर्जन ॥ मधुरस्तवनेगर्जती ॥ १२ ॥
भक्तिसरोवरीनिर्मळपाणी ॥ विकाशल्यानवविधकमळनी ॥ भक्तसुखा
ततीयेस्थानी ॥ निमज्जनीनिश्चय ॥ १३ ॥ तेसरोवरीचेसोवित्तापाणी ॥ जिव
शिवचक्रवाकेदोन्ही ॥ सद्गुरुचिन्दानवसंतवनी ॥ देखोनिमीळणीमिळाली ॥
॥ १४ ॥ वसंतेउल्हासतरुवरा ॥ उल्लोनिलागल्यास्वानंदधारा ॥ पारंब्यानेदुनिया
॥ १ ॥ धरा ॥ धराधराविगुंतल्या ॥ १५ ॥ बोधमळयानिक्षस्वकत ॥ तेणेवनश्रीमघ ॥ १ ॥
मघित ॥ मोक्षमार्गीचेपांथीतेथ ॥ निजीनिजतनिजपै ॥ १६ ॥ ऐसासद्गुरुवसंत
रावो ॥ निजभक्तवनांदेउत्सावो ॥ तोभगवद्भजनअध्यावो ॥ उद्धवासिदेवो
सांगतु ॥ १७ ॥ बाराविअध्याइनीरोपण ॥ सत्संगाच्यामहिमागहन ॥ कर्माच्या
कर्तातेथकोण ॥ त्यागित्तेलक्षणकर्माचे ॥ १८ ॥ संपताअकरावाअध्यावो ॥ गुह्य
सांगेनलगेदेवो ॥ तेपरिसावयाउद्धवो ॥ न्याहाळीपाहोहरिवदन ॥ १९ ॥ काय
सांगेलगुह्यगोष्टी ॥ कायआक्षरेनिघतीवाटी ॥ त्यावचनार्थ्याघालाम्यामिठी ॥
उल्हासुपोटीउद्धवा ॥ २० ॥ जैसेमेघमुखीचेउदक ॥ वरिच्यावरिझेलीच्यातक

तैसेकृष्णवचनालागीदेखा॥पसरिलेमुखउद्धवे॥२१॥स्नानसंध्यानभोजन
कवडेयायेकेकावेज्ञाण॥तैसेलययज्ञातांज्ञाण॥ध्यामासावधानउद्धवा॥२२॥
ऐसाउद्धवाचाआदर॥देखोनिहरिजालासादर॥भक्तकृपाळुअतिउदार॥नि
जगुह्यसारसांगतु॥२३॥ श्लोक॥श्रीभगवानुवाच॥नरोधयतिमांयोगोनसां
ख्यंधर्मएवच॥नस्वाध्यायस्तपस्त्यागोनेष्टापूर्तंनदक्षिणा॥१॥व्रतानियज्ञःछंदां
सितीर्थानिनियमायमाः॥यथावरुंधेसत्संगःसर्वसंगापहोहिमां॥२॥ टीका॥
मजवस्यकरावयालागी॥सामर्थ्यनाहिअष्टांगयोगी॥निसानित्यविवेकुजगी॥
आंगोवंगीमजनपवे॥२४॥प्रकृतिपुरुषविवंचना॥अखंडआलोडितामना॥पा
वावयामाझियास्थाना॥सामर्थ्यजाणायानाही॥२५॥धर्मअहिंसादिसहितस
त्या॥सत्यनिमिनव्हेप्राप्त॥मुख्यवेदाध्ययनेमीअप्राप्त॥सांगसमस्तजन्हिपढि
ले॥२६॥तथेतयेकादसीबापुडी॥पंचाग्निअसारपरवडि॥कृछ्रचांद्रायणीजाली
वेडी॥साचेजोडीमीनोजोडे॥२७॥देहगेहत्यागुनिउदास॥विरजाहोममीहंविस
र्वस्व॥साधनाअतिश्रेष्ठसंन्यास॥त्यासीमीपरेशनातुडे॥२८॥करितांश्रौतस्मा॥
र्तकर्मासि॥कर्मठजालीपाणिपिसी॥तन्हिमीनाकळेयासी॥कुशहोमेसीकरव

ता॥२९॥गोदानभूदानतीळदान॥दानदेताधान्यधन॥त्यासीमीनाहोवेगळा
ण॥दानाभिमाननवचत॥३०॥अनंतव्रतऋषीपंचमी॥विष्णुपंचकबुद्धाष्ट
मी॥अनेकव्रतकरितानेमी॥मीतेकर्मीनातुडे॥३१॥अश्वमेधराजसुया
ग॥सर्वस्ववेचुनिकरितासांग॥माझेप्रासीसिनव्हतीचीचांग॥तेणेमीश्री
रंगनाहोये॥३२॥होकावापीकूपआराम॥वृक्षारोपवनविश्राम॥आचरता
स्मार्तकर्म॥मीआत्मारामननेटे॥३३॥नानाछंदरहस्यमंत्र॥विधिविधाने
॥२॥ अतिविचित्र॥सामर्थ्यअतिपवीत्र॥नव्हतीस्वतंत्रमह्यासी॥३४॥पुष्करादि ॥२॥
नानातीर्थे॥पापनिर्दळनीमहासमर्थे॥सीघ्रपावावयामाते॥सामर्थ्ययाते
असेना॥३५॥येमनेमआहिर्णीसी॥जेसदासिणवीतीसाधकासी॥तेयाविया
माझ्याद्वारापासि॥सामर्थ्ययासीअसेना॥३६॥उद्धवायेमनेमनिर्धार॥ये
कोनिसावेअध्याइसविस्तर॥तुजमीसांगेणसाचार॥संखेपाकारबारबा
रा॥३७॥तेयमनेमबारबारा॥आणीसकळसाधनसंभारा॥याविद्यामाझ्या
नगरा॥मार्गपुढारांचालेना॥३८॥तेगेलिसंताच्यादारा॥धरूनिसाधूच्या
आधारा॥अवघिआलीमाझ्याघरा॥एवंपरंपरामह्यासी॥३९॥तैसीनव्हेस

संगती॥संगेसकळसंगातेछेदिती॥एकएकमासीप्रासी॥पंगीस्तनद्रवती॥
प्राणिकाचे॥५०॥किटकीभ्रमरीच्यासंगती॥पालटलीस्वदेहस्थिती॥तेविध
रिल्यासंताचीसंगती॥भक्तपालटतीमद्रूपे॥५१॥केवळपाहेपाजडमूढ॥चंद
नासनवतीझाडे॥तेसुगंधजालीलाकुडे॥मोलगाढेपावली॥५२॥तेप्रचे
तनकाष्टेसर्वथा॥चढलीदेवब्राह्मणाचेमाथा॥त्याचापांगुपडेश्रीमंता॥राजे
नवतावंदिती॥५३॥तैसीधरिलियासत्संगती॥भक्तमासीपदवीयावती॥सेवी
मजहीपूज्यहोती॥सांगोकितीमहिमान॥५४॥संतसंगतीवेगळेजाण॥तत्का
ळपावावयामाझेस्थान॥आणीकनाहीगासाधन॥सत्यजाणउद्धवा॥५५॥मा
गाबोलिलीजेसाधने॥तेआवघीहीमजीनअभिमाने॥एकयाचिहीलक्षणे॥तु
जकारणेसांगेन॥५६॥अष्टांगयोगीदुर्जयेपवन॥सर्वथासाधेनाजाण॥सा
धल्यातरिणागवण॥अनिवारजाणसिद्धीची॥५७॥नित्यानित्यविवेकज्ञान
तेथबाधीपांडित्यअभिमान॥प्रबळबाधीधनमान॥ज्ञानचिवीघ्नज्ञाना॥
सी॥५८॥अहिंसाधर्मुकरिताजनी॥धर्मीहपणागाचित्तापाणि॥गाकितानि
मालकाडीवश्रेणी॥अधर्मपणीतोधर्मु॥५९॥करितावादवेवादाध्यायन॥मु

ख्यवेदे धरिले मौन ॥ परंन मात्रे मीना तुडे ज्ञाण ॥ याउन दान वांछिती ॥ ५० ॥ त
प करुं जाता देही ॥ क्रोधु तो तापसाच्या ठाइ ॥ परता जावो नेणे कही ॥ वाद ता
पाही नीच नवा ॥ ५१ ॥ सर्वस्वत्यागे संन्यास ग्रहण ॥ तेथे हि नजये देहाभिमा
न ॥ व्यर्थ विरजा होम गेला जाण ॥ मानाभिमान जाळिती ॥ ५२ ॥ श्रौतस्मार्तक
र्म सांग ॥ इष्टापुर्त जे का याग ॥ तेथ आड वारा के स्वर्गभोग ॥ कर्मक्षय रोग सा
धका ॥ ५३ ॥ नाना दाने देता सकळ ॥ वासना वांछी दान फळ ॥ का दाते पणे ग
॥३॥ र्व प्रबळ ॥ लागला अढळ दर्वळे ना ॥ ५४ ॥ अनंत व्रतें व्रती जाला ॥ चौदा गाठी दे ॥३॥
वो बांधला ॥ सेखि अनंता ते विसरला ॥ दैवे हरविला हातिचा ॥ ५५ ॥ नाना यज्ञ
करिता विधि ॥ मंत्र तंत्र पात्र शुद्धि ॥ सहसा विघ्नो न सके सिद्धी ॥ पावला भोगी
फळ भोगु ॥ ५६ ॥ नाना छंदे रहस्य मंत्र ॥ विकळ होनये उच्चार ॥ मंत्रि मंत्र चळ हो
साच्यार ॥ चळले अपार मंत्रवादि ॥ ५७ ॥ भगवी करुनि तांबडि ॥ तीर्थाभिमाने
कापडि ॥ निकेलागली बापुडि ॥ नाही अर्ध घडि विश्रांति ॥ ५८ ॥ यम नेम बारबा
रा ॥ करिता अखंड घोर धारा ॥ चौविसा माजि याच्या उभारा ॥ नेणती सोयरा पंच
विसावा ॥ ५९ ॥ एवं साधल्या साधनासी ॥ आपमती करिता त्यासी बाधकता आ

हे सर्वांसी॥ तेम्या तुज पासि सांगीतलीं॥ ९०॥ करितां साधनें आपमतीसी॥ ते
थे विघ्नें उपजती ऐसी॥ तेचि साधनें साधुउपदेसी॥ सर्वही सिद्धि सिपावति॥ ९१॥
साधुनसंगता निर्धारीं॥ नाना साधनीं हा काय करी॥ कोण विधानें कैसी परी॥
निजनिर्धारीं कळेना॥ ९२॥ न करितां साधन विसत्ती॥ केवळ जाण सत्संगती॥ म
ज पावले नेणो किती॥ ते मी तुज प्रतिसांगेन॥ ९३॥ श्लोक॥ सत्संगेन हि दैतेया
यातुधाना मृगाः खगाः॥ गंधर्वाप्सरसो नागाः सिद्धाश्चारणगुह्यकाः॥ ११॥ वि
द्याधरा मनुष्येषु वैश्याः शूद्राः स्त्रियोंत्यजाः॥ रजस्तमःप्रकृतयस्तस्मिंस्तस्मिं॥
न्युगेयुगे॥ १२॥ टिका॥ पाहातां केवळ जड मूढ॥ रजतमयोनी जन्मले गुढ॥ स
संगती लागोनी दृढ॥ माते सुदृढ पावले॥ ९४॥ दैत्य दानव निशाच्चर॥ खग मृग गं
धर्व आप्सरा॥ सिद्धचारण विद्याधरा॥ नाग किंनर गुह्यक॥ ९५॥ खग मृग सर्प॥
पावले माते॥ मानव तव सहजें स्मरतें॥ वैश्य शुद्र स्त्रियादि समस्तें॥ पावली माते
सत्संगें॥ ९६॥ जे सकळवर्णधर्मा वेगळे॥ ज्याच्या नावा सि कोण्ही नातळे॥ छाया
देखो निज गपळे॥ अत्यंत मैळे अंत्यज॥ ९७॥ ते हि धरनी सत्संगती॥ आले माझ्या
पदाप्रति॥ देवद्विज यातें वंदीती॥ अभिनव कीर्ति संताची॥ ९८॥ धरिलीया सत्सं

॥ ६ ॥

गती॥ निंद्यजेतेवंद्य होती॥ उद्धवातु निघ्रापचित्ती॥ तन्हिसत्संगती करावी॥ ६९॥
सोनेसाडेपंधरेच्योरवडे॥ सासीरत्नाचीसंगती जोडे॥ तैसा अधिकाधीक मोलवा॥
ढे॥ मुगुटीच्यढेमहेशा॥ ७०॥ तैसीपुण्यपुरुषासत्संगती॥ जाल्या अनंतसुखापा॥
वती॥ सुरवरयाते वंदिती॥ शिवादियेती नेटिसी॥ ७१॥ यमधर्मपायालागती॥
तीर्थेपायवणीमागती॥ नावेधरिला सत्संगती॥ येवढी प्राप्ती पुरुषासि॥ ७२॥ दै॥
त्यराक्षसाहि शुद्रपाही॥ अंत्यज तरले ह्मणसी कही॥ सासायुगाच्याते टाइ॥ बहु
सालका हीउद्धरिले॥ ७३॥ श्लोक॥ वहवो मत्पदं प्राप्तास्त्वाष्ट्रकायाधवादयः॥
वृषपर्वाबलिर्बाणो मयश्चाथ विभीषणः॥ ५॥ सुग्रीवो हनुमानृक्षो गजो गृ
ध्रो वणिक्पथः॥ व्याधः कुब्जा व्रजे गोप्यो यज्ञपत्न्यस्तथापरे॥ ६॥ टिका॥
वृत्रासुरगाइलेवेदी॥ इंद्रासी मिसवला यकद्धि॥ यकद्धिहीअविरुद्धबुद्धि॥ माझे
निजपदी पावला॥ ७४॥ एकतानारदाच्यागोष्टी॥ गर्भीचिमनजसी घातली मि॥
टी॥ जो जन्मला कयाधुचापोटी॥ नक जगजेटि प्रल्हाद॥ ७५॥ वृषपर्वा दैत्य आद
दु॥ माझ्यापदी जाला प्रविष्टु॥ बळिचाद्वारी मी रखुजटु॥ जालो मटु निकेसी॥ ७६॥
छेके करिता बलिबंधन॥ छेके मीचि छेदिलो जाण॥ अंगा आले हारवा वपण॥

॥ ६ ॥

बळिआधीन मी जालो ॥ ७७ ॥ स्राबळिचापुत्र बाणासुर ॥ शिववरदें मातला घो
र ॥ माझ्या पुत्राचा चोरिला पुत्रु ॥ दोहिंचा हेरु नारदु ॥ ७८ ॥ तो म्यां साधु निधरि
ला चोर ॥ बाणु बाणीं केला जर्जर ॥ छेदिला सहस्त्र भुजा भार ॥ शिव जिवें मारू
नेदि चि ॥ ७९ ॥ तो ललतोहा नक्तपुत्रु सनेमारी ॥ मजही बळिचि नीडन्मारी ॥ अखं
डउसे मी सच्चाद्धारी ॥ यालागीं उद्धरी बाणातें ॥ ८० ॥ मग म्यां संबोखाबियाशिवा
तो ॥ बाणु आपुलें निज हस्तें ॥ ऐक्य शिवपदीं स्थापिलें यातें ॥ कल्याण तें पाव
ला ॥ ८१ ॥ खांडोवन अग्निसी ॥ अर्जुनें दिधलें खावयासी ॥ तेथ जळतां मया
सुरासी ॥ म्यां चि रक्षासि उद्धरिलें ॥ ८२ ॥ राक्षसकुळिं जन्मला जाण ॥ शत्रुचा बंधु
बिभिषण ॥ माझा टाइ अनन्यशरण ॥ जिउ प्राण तो माझा ॥ ८३ ॥ सुग्रिव हनुमंत
जांबुवंतु ॥ याचा पवाडा विख्यातु ॥ जटायु उद्धरिला वनाआंतु ॥ जो रावणें ख
स्तु केला होता ॥ ८४ ॥ गजसरोवरीं ग्रहग्रस्त ॥ स्त्रिपुत्रीं सांडिला जित्तु ॥ तो अंत
काळिं मातें स्मरतु ॥ आर्तभुतु प्रतिस्वरें ॥ ८५ ॥ सांडुनि समस्ता चि आस ॥ पाहे
निवैकुंठीची वास ॥ राजीव उचलुनि राजस ॥ पावपरेशा ह्मणे वेगीं ॥ ८६ ॥ सागजें
द्राचे तातडि ॥ वैकुंठीहुनि लवडसवडि ॥ म्यां गरुडापुढें घालुनि उडि ॥ बंधन तो

डिंगळ्याचे ॥ ८७ ॥ श्वासीपशुयोनीजन्म होते ॥ परि तो अंतरि स्मरिला माते ॥ पावला माझ्या
निजधामाते ॥ गाइजे ऐसा ते पुराणी ॥ ८८ ॥ वैश्य तुळाधार वाणी ॥ सत्यवाचा सत्य जो खा
णी ॥ सत्य पावला मज लागुनी ॥ सत्य तो लणी नाव सत्याचे ॥ ८९ ॥ अरण्यं जामाजि धर्मव्याध
माझे पावला निजपदा ॥ जराव्याध गा प्रसिद्ध ॥ करुणी अपराध जन्हूरिला ॥ ९० ॥ चर
णि विंधोनिया बाणे ॥ घाय घेतला कृष्णाच्या प्राणे ॥ परि क्षिति तो जराव्याध जाण
कृष्णे आपण तारिला ॥ ९१ ॥ कौब्जिका माजि गुह्यकदेख ॥ आला श्रीरामासी सन्मू
॥५॥ ख ॥ कर्म निरसले निःशेष ॥ निजधाम देख पावला ॥ ९२ ॥ कुब्जाती राइव्या कुडि ॥ ॥५॥
निज निज नावे चोखडि ॥ तीच्या स्वंदनाची शुद्धगोडी ॥ अति आवडि मज लागी ॥
॥ ९३ ॥ तीणे चर्चुनि चंदन ॥ मन केले मदर्पण ॥ मी झालो ती अधिन ॥ निजधाम जा
ण पावली ॥ ९४ ॥ गोकुळिच्या गोपिका ॥ संसारासी होउनि विमुख ॥ तनु मनु प्रा
णे मज लागी देखा ॥ भावोनी निजसुखा पावल्या ॥ ९५ ॥ माझ्नि गोपीकासी आव
डी ॥ कि मज गोपिकाची गोडी ॥ पाहाता याचे समान पाडि ॥ जाली बापुडि साधने
॥ ९६ ॥ सांडुनी संसाराची चाड ॥ न धरुनी पतिपुत्राची भीड ॥ यज्ञपत्न्यासी माझे को
ड ॥ भावार्थे दृढ नाविका ॥ ९७ ॥ तिहि मज आर्पुनिया अन्न ॥ माझे निजधाम स्या ॥

वत्साजाण। मजनपवतिचीतिब्राह्मण। ज्यासीकर्मानिमानकर्माचा। ९८। येक
ब्राह्मणु अतिशास्त्रबळे। पत्निसियेवोनेदिमजलागे। तुह्मिवेदशास्त्राहिवे
गळे। गोरखिगोवळेकेविपुजा। ९९। येरिसमस्ताजातादेखोन। तिचेमजला
गीतव्रमकीमन। अतिक्रमेटत्ताब्राह्मणकरिण। अवरोधुनराखिली। १००।
पितेनिलाविलीसिमाझाहाती। तेहाचितुझदेहाच्यामीपती। मजसांडुनिके
उती। गोवळ्याप्रतिजातेसि। १। येरिह्मणेतुयादेहाचापती। तोदेहोटेवोनित
याप्रति। जिवतेजेमिनलोमजश्रीपति। सायुज्यमुक्तिपावली। २। ज्यामासि
येप्रप्तिसी। साधकसीनतीनानासायासी। तेसाधनेनकरितायासी। अना
यासीमजपावला। ३। श्लोक। तेनाधीतश्रुतिगणानोपासितमहत्तमाः। अव्र
तातप्ततपसः सत्संगान्मामुपागताः। ७। टिका। तिहीनाहिकेलेवेदपटना। ना
हिगुरुकेलेकेवळशास्त्रज्ञ। व्रततपादीनानासाधन। नाहिजाणतिहिकेले।
४। केवळगासत्संगती। मजपावलेआनेगोकिती। येकेभावेजेभावार्थी। त्या
सिमीश्रीपतीसुलभु। ५। श्लोक। केवलेनहिभावेनगोप्योगावोनगामृगाः। ये
न्येमूढधियोणागाः सिद्धामामियुरंजसाः। ८। टिका। केवळजेस्वरुपसंत। सा

माझिसंगतिजालीप्राप्त॥कायेकरिसीतपव्रत॥भावार्थेप्राप्तमजजाल्या॥६॥होआ
वियामाझेपदप्राप्त॥त्यासिभांडवलभावार्थ॥भावबळेगासमस्त॥पदनिश्चित
पावल्या॥७॥ऐकोनिमाझेवेणुगीत॥गोपिकासांडुनिसमस्त॥निजदेहातेनसां
भाळिता॥मजल्यागिगिवासिसपातल्या॥८॥सांडुनिपतिप्रियाच्याचाड॥नधरतनि
वेदशास्त्राचीभीड॥माझाठाइनिजभावदृढ॥प्रेमेअतिगोडगोपिका॥९॥पुत्र
स्नेहोतोडुनिघायें॥विधितेरगडुनिपायें॥माझेआवडीच्येनि[illegible]वल्याहि॥गोपी
कामजपाहेपावल्या॥१०॥त्याचिपरिजाणगाइ॥वेणुध्वनीवेधल्यापाहि॥व्याघ्र
भयविसरल्यादेहि॥माझ्याठाइविनटल्या॥११॥माझ्यावेणुध्वनीवेधलेमन॥
वछेविसरलीस्तनपान॥मुखिंचाकवळुमुखिंजाण॥माझेध्यानलागले॥१२॥
माझ्यावेणुश्रवणास्तवजीहि॥निजवैरसांडुनिदेही॥येरयेरावरिमानापाहि॥
व्याघ्रहरिणेतेहिनिवरली॥१३॥म्याउपडिलेयमळार्जुन॥तेतरलेहेनवल
कोण॥वृंदावनिचेवृक्षतृण॥माझ्यासंनिधीजाणउद्धरिले॥१४॥माझेनिच
रणघातेंसाचार॥काळियातरलादुरस्थार॥नागनागिणीसपरिवार॥माझेनि
विस्तारउद्धरले॥१५॥मयोरतरलेमोरविसि॥गुल्मलताभृगयाबाणासी॥ज

॥६॥

ऽमृळजेवृंदावनवासि॥ मत्सन्निधियासिउद्धवा॥१६॥ मासेसंगतिचिअनंन्य
प्रिति॥ तेसियाचीशुद्धनक्ति॥ तेणेंकृतकृत्यहोगनिनिश्चिती॥ मासीनिजप्रा
प्तिपावले॥१७॥ आपुलीजेनिजपदप्राप्ति॥ तेसत्संगेवीननिश्चिति॥ दुर्लभहेउ
द्धवाप्रति॥ स्वयेंश्रीपतिसांगतु॥१८॥ श्लोक॥ यंनयोगेनसांख्येनदानेव्रतत
पोध्वरैः॥ व्याख्यास्वाध्यायसंन्यासैप्राप्नुयाद्यत्नवानपी॥२॥ टिका॥ योगया
य गव्रतदान॥ वेदार्थेनव्याख्यान॥ तपतीर्थस्नानधन॥ सन्यासग्रहणसादरो॥१९॥
इत्यादिनानासाधने॥ निष्ठाकरितानिर्बंधने॥ मासीप्राप्तिदुरासतेणे॥ जिवे
प्राणेनपविजे॥२०॥ यापरिसिनतासाधनेसी॥ मासीप्राप्तिनव्हेअतिप्रयासी॥
तेगोपीपावल्याअप्रयासी॥ सत्संगासीलाहोनी॥२१॥ यागोपीकासीमासीप्रिती
मीचियाचिसत्संगती॥ सत्संगेनिजपदप्राप्ति॥ जाणनिश्चितीउद्धवा॥२२॥ गोपी
काचीसप्रेमस्थिति॥ तेतूजगोकुळीजालिप्रतिती॥ तुजाहिनतर्केचियाचीप्रि
ति॥ तेमीतुजप्रतिसांगेन॥२३॥ गोपीकाचेअत्यंतप्रेम॥ स्वमुखेसांगेपुरुषोत्त
म॥ उद्धवाचेभाग्यउत्तम॥ आवडिचेमर्मदेवोसांगे॥२४॥ श्लोक॥ रामंतुसार्धं
मधुरांप्रणितेस्याफल्किनामय्यनुरक्तचिताः॥ विगाढभावेननमेवियोगती

व्राधयोमंदहस्युःसुखाय ॥२०॥ टिका ॥ बाकिनद्वासमवेततखता ॥ अक्रुरेमजम
थुरेनेता ॥ तैंगोपिकासिद्धेजालीवेथा ॥ तेसांगतामजनये ॥२५॥ तैचियाचिअव
स्थासांगता ॥ मजअघापिधीरणधरेचिता ॥ ऐसेदेवोसांगतसांगता ॥ कंठींबा
ष्पतादाटली ॥२६॥ संगताभक्ताचेनिजप्रेम ॥ प्रेमेद्रवलापुरुषोत्तम ॥ जोभक्त
कामकल्पद्रुम ॥ रूपानिरोपमनक्ताची ॥२७॥ मजमथुरेजातादेखोनि ॥ आसुवा
चापूरनयनी ॥ हृदयफुटेमजलागुनी ॥ प्रेमेगळांनीघालिती ॥२८॥ पोटातुलापर
मप्रिति ॥ सारितामागेनसरती ॥ धरिलेचरणनसोडिती ॥ येतीकाकुलती
मजलागी ॥२९॥ नवलभावार्थुत्याचापोटि ॥ मासात्वरूपीघातलीमीठि ॥ सो
डवितानसुटेगांठी ॥ स्वासुपोटीपरतेना ॥३०॥ लाजविसरलेमासर्वेथा ॥ सा
सुरापीतापतिदेखता ॥ माझेचरणीरेवितीमाथा ॥ रडतिदीर्घताप्रक्रंदे
॥३१॥ मजवीणअवघेदेखतिवोस ॥ मासीचिपुनःपुन्हापाहातीवास ॥ घ्यो
घालुनीनिश्वास ॥ उकसबुकसीस्फुंदती ॥३२॥ आम्हांवाचिवलगुसांगाती
घेउनिजातोतोहादुष्टमती ॥ अक्रुरासम्हूरवकरस्लणती ॥ येतीकाकुलतीम
जलागी ॥३३॥ उभ्याटाकोनिसन्मुख ॥ मासेपाहतीश्रीमुख ॥ आरवचियो

॥८॥

गाऱ्हेदुःख॥तेणेंअधोमुखविलपति॥२४॥ऐशामजलागीअशक्त॥माझाठाइंअ
नन्यचित्त॥विसरल्यादेहसुखसमस्त॥अतिअनुरक्तमजलागी॥२५॥माझेनिवि
योगतत्वता॥यासिमाझितीव्रव्यथा॥तेवेंथेचिअवस्था॥बोलीसांगतामजन
ये॥२६॥मजवेगळेजेजेसुख॥तेगोपिकासिकेवळदुःख॥कैसीआवडीअलौलि
क॥मजहृदइंदेखनविसंभती॥२७॥मजगोकुळींअसता॥माझाठाइंअशक्तचि
त्त॥तेअशक्तीचीसमूळकथा॥ऐकआतासांघेन॥२८॥श्लोक॥तास्ताःक्षपाः
प्रेष्ठतमेननीताः॥मयैववृंदावनगोचरेण॥क्षणार्धवत्तापुनरंगतासां॥हिना
मयाकल्पसमाबभूवुः॥११॥टिका॥नवलगोपिकांचाहरिख॥मजवृंदावनाजा
तादेख॥मासेपाहोनियाश्रीमुख॥प्राथःकाळिंसुखभोगिती॥२९॥गाईपाळुनिया
पाणी॥गोरटणीबैसविमाध्यानीं॥तेथेंउदकमिसेंगौळणी॥पाहाव्यालागुनिमजयें
ती॥३०॥तेथनानाकौतुकनानालिला॥नानापरिच्यारखेळताखेळा॥तोतोदेखो
निसोहळा॥सुखेंवेल्हाळासुखावति॥३१॥मजसायंकाळिंयेतादेखोनि॥आरा
सानींबल्लोणघेउनि॥सामोऱ्याऐतीधावोनी॥लागतीचरणींस्वानंदें॥३२॥ऐसे
त्रिकाळिंदरुषणघेता॥धनिनपुरेयाच्याचित्ता॥याहिवरिवर्तलीजेकथा॥येकांत

ताअतिगुह्य॥ ४३॥ त्या गुह्याचे नीजगूज॥ उद्धवा मी सांगेन तुज॥ महासुखाचे सु
खभोज॥ मी अधोक्षज नाचिनलो॥ ४४॥ ते सुख गोपिका जाणती॥ कामासि मी
जाणे श्रीपति॥ जे रासक्रीडेचा राती॥ जालि सुखप्राप्ति सकळांसि॥ ४५॥ त्या सुखा
चि सुखगोडी॥ रमा काय जाणे बापुडी॥ ब्रह्मादीक केवळ वेडी॥ या सुखाची गोडी
नेणती॥ ४६॥ पावावया या सुखासी॥ सदाशीउ जाला योगाभ्यासी॥ तरही प्राप्त
न व्हेचि यासि॥ भुलला मोहनीसी देखता॥ ४७॥ उमा होउनि मिळली॥ याहि भु
॥ ८ ॥ लविला धुर्जटी॥ या सुखाची सुखगोष्टी॥ नेणती हटी तापस॥ ४८॥ जवळि अस ॥ ८ ॥
सोनि निश्चिती॥ संकर्षण महामुर्ति॥ यासिहि या सुखाची प्राप्ति॥ न व्हेचि नि
श्चिति उद्धवा॥ ४९॥ रासक्रिडा गोपिकाप्रति॥ कोण्हि ह्मणेल कामाशक्ती॥ ते
थ कामासि केचि प्राप्ति॥ ऐक निश्चिती उद्धवा॥ ५०॥ शिवाते जिणौनि याकुडा॥
कामु ह्मणे मी सबळु गाढा॥ मार्शी भेदावया रासक्रिडा॥ वाउनि मेढ्याचा लि
ला॥ ५१॥ जेथ माझ्या स्मरणाचे वोडन॥ तेथ न चले कामाचे कामान॥ मोडले
मदनाचे मदनबाण॥ हट वोडन स्मरणाचे॥ ५२॥ कामकामिकाचपळ हस्टी॥
निजक्षोभाची तिख बाणाशि॥ संधी साधुनि विंधे हरि॥ तेन व्हेचि वेरि हरि

रंगी॥५३॥ जेथे मी क्रिडे आत्मारामु॥ तेथे कैं रिघे बापुडे कामु॥ माझेनि काम गो-
पी निष्कामु॥ कामसंभ्रमु त्या नाही॥५४॥ जो कोण्ही स्मरे माझे नाम॥ तिकडे पा-
हो न सके काम॥ जेथे मी रमे पुरुषोत्तम॥ तेथे कामकर्म रिघेना॥५५॥ कामु ल-
ऐकरकरता॥ भाग्य अभाग्य जाला मोटा॥ रासक्रिडेच्या सेवटिल्या गोटा॥ आलि-
मीकरंटा नपवेची॥५६॥ देखोनी रासक्रिडा गोमटी॥ कामु घरघटा लावु बोटी॥
लाजसांडुनी जन्मापोटी॥ या सुखाचे भेटी लागुनी॥५७॥ तो कामु म्या आपु-
ला अंकी॥ केला निजभावे निजसुखी॥ ते माझे निजसुख गोपीकी॥ रासमीसे-
की भोगिले॥५८॥ ते रासक्रिडेची राती॥ म्या ब्रह्मशन्मास केली होती॥ गोपि-
का अर्धक्षणमानिती॥ लोकरीग नस्ती का उगवला॥५९॥ तेथ माझी क्रीडा सु-
खकल्लोळ॥ तेथे कोण स्मरे कालवेळ॥ गोपिकाचे भाग्य प्रबळ॥ माझे सुख के-
वळ पावल्या॥६०॥ ऐसिया माझे संगती॥ भोगील्या रात्री नेणो किती॥ तऱ्हीया-
सी नाही तृप्ती॥ चढती प्रितिमज लागी॥६१॥ गोपिकी करुनि माझी भक्ति॥ मी
प्रसन्न केलो श्रीपती॥ राससु मागितल्या यकांती॥ ते उत्तरा ऱ्या रित्ती मी जालो
॥६२॥ या जाण वेदगर्भीच्या श्रुती॥ श्रुतिरुपे नदे माझी नके प्राप्ती॥ तेपरता-

ल्याह्लरगोनीनेतिनेति॥ माझिसुखसंगतीनक्षवेची॥ ६३॥ विषयेबुद्धि ते
सुखअज्ञाण॥ तेअसतामीनभेटेजाण॥ असतावेदोक्तज्ञाण॥ तेणेहिसंपू
र्णनभेटेची॥ ६४॥ जाणीवनेणीवगेल्यानिःशेष॥ माझेपावीजेनिजात्मसुख
श्रुतिजाणोनिहेनिष्टंक॥ गोकुळाआदेखसुखार्थआल्या॥ ६५॥ साचीजाणस
मस्तश्रुती॥ गोपीकारूपेगोकुळायेती॥ रासक्रिडामिसयेकांती॥ माझीसुख
॥९॥ प्राप्तिपावल्या॥ ६६॥ हाहीअसोअभिप्रावो॥ उद्धवाज्यासिजैसाभावो॥ त्यालागि
मीतैसादेवो॥ येअर्थीसंदेहोअसेना॥ ६७॥ उद्धवामीभक्तासिदेख॥ कोण्हेहीका॥ ॥९॥
ळीनव्हेविमुख॥ जैसेजैसेभावीभावीक॥ तैसामीदेखतयासि॥ ६८॥ मीजणासि
सदासन्मुख॥ जनचिमजसीहोयेविमुख॥ त्यासिकाहीनचलेदेख॥ दाटुनिदुः
खभोगिती॥ ६९॥ मीसकामुकामाचाराज॥ मिनिष्कामुनिष्कामासिपाहीं॥ ना
स्तिकामीलोकीतिहीं॥ असतुचिनाहींनास्तिक्या॥ ७०॥ असोहेकितीउपपत्ती॥
एकेगोपीकाचीमाझीप्रीति॥ माझ्यासुखसंगेभोगिल्याअपाराती॥ त्यामानिती
निमिषार्ध॥ ७१॥ माझेनिवियोगेसावारातीं॥ ज्याअग्रालियायथाश्रुति॥ गो
पिकाकल्पप्रायमानिती॥ संन्निधिश्रीपतीअसताहीं॥ ७२॥ साच्यादुःखाचीअ

घस्था॥ बोलेनबोलवेसर्वथा॥माझेनिवियोगेमातेस्मरता॥समाधिअवस्थापा-
वल्या॥७३॥ श्लोक॥ तानाविदन्मय्यनु[illegible]वमात्मनमदस्तथेदं॥यथा॥
समाधौमुनयोब्धितोयेनद्यःप्रविष्टाइवनामरूपे॥१२॥ टिका॥ मजगोकुळीअस-
ता॥माझारारअशाकचित्ता॥हेसमूळआद्यबीकथा॥तुजम्यातववतासांगीतली॥
॥७४॥ ऐसियासिम्याअंतिनाडता॥कुतह्याम्आपरिसांडुनिजाता॥माझ्याबियो
गकाजाचीव्यथा॥पाषाणपाझाताउतरती॥७५॥ यापरिमजगेलेअसता॥मा-
गेमासीकथावार्ता॥सदामास्लेस्मरणकरिता॥मदाकारह्यापावल्या॥७६॥ का-
रितादळनकांडन॥माझेदीर्घस्वरेगातीगाण॥काआदरिल्यादधिमंथन॥माझे
चरित्रगायेनस्याकरिती॥७७॥ करितासडासमार्जन॥गोपिकासिमाझेध्यान॥
मास्लेनिस्मरणेजाण॥परियेदेनेबाळका॥७८॥ गाइच्यादोहाकरिता॥माझियो-
स्मरणीअशक्तता॥एवंसर्वकर्मीवर्त्तता॥माझियाविसराचीवार्त्ताविसरल्या
॥७९॥ करिताहीगमनागमन॥अखंडमाझ्यारारमन॥आसनभोजनप्राशन॥
करितामाझेध्यानतयासी॥८०॥ एवंमजगेलियाहीपाठि॥ऐसीमासीआवडि-
मोठी॥अखंडमासारारदृष्टि॥माझ्याचिगोष्टिसर्वदा॥८१॥ ऐसीअनन्यराहच्या

राश॥गोपिकासिप्रितिया ही॥सावर्तताहिदेहगेही॥मास्याठाइविसरल्या॥८२
यापरिबुद्धिमदाकारा॥होताविसरल्याघरदार॥विसरल्यापुत्रभ्रतार॥निज॥
व्यापारविसरल्या॥८३॥विसरल्यायाविषयेसुखे॥विसरल्यायाद्वंद्वदुःखे॥वि
सरल्यासाताहानभुके॥मासेनियकेनिजध्याने॥८४॥जेणदेहेपतिपुत्राते॥
आसमानिलेहोतेचित्ते॥तेचित्तरातलेमाते॥यादेहातेविसरोनी॥८५॥विसर
ल्याइहलोकपरलोक॥विसरल्याकार्यकारणनिःशेष॥विसरल्यानामरूप
॥२०॥ देख॥मासेध्यानसुखभोगिता॥८६॥निरसुनितयाचेविकार॥समाधिपावे ॥२०॥
मुनिश्वर॥तोविसरेजेविसंसार॥तेविमदाकारगोपिका॥८७॥जेविकानानास
रिता॥आल्यासिंधुतेठाकिता॥तेथेपावोनिसमरसता॥नामरूपताविसर॥
ल्या॥८८॥तेविगोपिकाअनन्यप्रिती॥मासीलाहोनियाप्राप्ती॥नामरूपाची॥
विस्मृति॥विसरल्यास्फुर्तिस्फुरेना॥८९॥सच्चिदानंदस्वरूपप्रभावो॥नेणता॥
मासानिजस्वभावो॥गोपिकाच्याअनन्यभावो॥परब्रह्मपाहोपावल्या॥९०॥
॥श्लोक॥मत्कामारमणंजारमस्वरूपविदोबलाः॥ब्रह्ममांपरमंप्रापुःसंगाछ
तसहस्रशः॥४४॥टिका॥याकेवलआबलानिश्चिती॥मत्संगाच्याअतिप्रीती

तेहीसंगतीकामाशक्ति॥ शास्त्रप्रवृत्तीविरुधा॥ ९१ ॥ मिथ्यातारुनदेशशास्त्रविधि
स्वपेमदनमोहनत्रिशुद्धी॥ मजरातल्यायाअविधी॥ जारबुद्धिअन्यभिचारो॥
॥ ९२ ॥ चौप्रकारिच्याकामिनी॥ हस्तिनीशंखादिपद्मिनी॥ चौघीसीच्यहुमुक्ति॥
स्थानि॥ कामनमोहनीमीरमवी॥ ९३ ॥ इतरपुरुषाच्येसंगती॥ क्षणभंगुरसुखभो
गिती॥ अविनाशनित्यनिजसुखप्राप्ति॥ कामाशक्तिमासेनि॥ ९४ ॥ स्वपतीसंगे॥
क्षणिकानंदु॥ मासासुखाच्यानिजबोधु॥ नित्यभोगितीपरमानंदु॥ स्वानंद॥
कंदुसर्वदा॥ ९५ ॥ यालागीगाअबलाचपला॥ सांडुनिस्वपतीचासोहळा॥ मा॥
जचीरातलियासकळा॥ मासीकामकळाअभिनव॥ ९६ ॥ नवरसाच्यारसिकु॥
नवरंगगामीचियेकु॥ यालागिमासाकामीकामिकु॥ भावोनिशंकुगोपिका॥ ९७
जिवाभ्रातुलेखुणे॥ मीचियेकुनिवडजाणे॥ ऐसेजाणोनिमजकारणे॥ जिवे॥
प्राणेनिवटल्या॥ ९८ ॥ अंगीप्रसंगीमीचिभोक्ता॥ सबाह्यसर्वांगेमिचिनिववि
ता॥ ऐसेजाणोनितवत्ता॥ कामाशक्तामजलागी॥ ९९ ॥ हावभावकटाक्षगुण॥ मि
चिजाणेउणखुण॥ कोणिवेळकोणलक्षण॥ कोणस्थानमीजाणिचे॥ २०० ॥ जेनिजो
नियानिजसेजारी॥ जेकाळीमासीरभाकरी॥ तेचिकाळीतेअवसरी॥ सुख

सेजारीमीनिवंदी॥१॥मजकुडेनाहीयेणे॥नाहिकवाउरण कारणे॥नित्यनि
जसेजेनिववणे॥जेजिवेप्राणेअनुसरली॥२॥ऐसासर्वकामदायकु॥पुरु
षामाजिमोचियेकु॥ हागोपिकीजाणे।निविवेकु॥भावेनिश्चंकुमिधारिले
॥३॥ज्यासिभाळलेनिष्कामतापसि॥ज्यासिभाळलेयोगीसन्यासि॥गोपि
काभाळल्यातयासि॥देहगेहासिविसरोनी॥४॥आंधारीगुरुवाता॥कडु
नलगेगासर्वथा॥तेविनेणोनीमाझोसच्छिदता॥मातेसेवितामीजाला
॥११॥ ॥५॥परिसुमानुनीपाषाण॥फोडुजातालोहाच्याघना॥लागताचिहोयंसुव ॥११॥
र्ण॥तैशपाजाणगोपिका॥६॥विखहलाणेनीअंबरतघेता॥मरणजाउनियेअम
रता॥तेविजारबुद्धिमातेभजता॥माझीसायोज्यताघावल्या॥७॥ग्यागोपि
कासीकामुकेला॥क्रियाच्यासर्वकामुहरिला॥विचारितासार्थयथिला॥मो
क्षुकावलामकामे॥८॥ज्यासिजालीमासीसंगती॥सायेकीदोनिसांगोकिती
शतसहस्त्रअमिती॥निजपदप्रीतीपावल्या॥९॥वैरागरीच्यामणीप्रति॥रवडे
लागलेहिरहोती॥तैशागोपिकामाझेसंगती॥नेणोकितीउद्धरल्या॥१०॥मि
परब्रह्ममूर्तिचोरवडी॥माझियाअभिचारपरवडी॥धुतल्याअविद्येच्यापा

पकोडी। मुक्तिरोकडीपावला॥२१॥ मीअथवामाझेसंत। संगतीज्यासि होयप्रा
प्त। तेमजपावले निश्चित। संदेहायेथनधरावा॥२२॥ माझियास्वरूपावरिलो
क। विकल्पेलावितीनानादेख। संतमाझेनिय निर्दोख। सत्संगेसुखनिर्दुष्ट॥
॥२३॥ उद्धवाताहियेचिअर्थी। बहुतनकरावीनिगुति। धरुनियासत्संगती। सा
धनविस्तीसांडावी॥२४॥ श्लोक॥ तस्मात्वमुद्धवोत्सृज्य चोदनांप्रतिचोदनां
प्रवृत्तंच निवृत्तंच श्रोतव्यंश्रुतमेवच॥२५॥ टिका॥ माझेस्वरूपशुद्धनिर्गु
ण। वेदुतितुकागा निर्गुण। यावेदाचेजे प्रेरण। तेगौणजाणमत्प्राप्ति॥२५॥ यावे
दार्थेश्रुतीस्मृती। नानाकर्मेकरविती। त्याकर्माचीकर्मगती। नकवेनिश्चि
तीकोणासि॥२६॥ कर्मेस्वरूपेपरमगहन। विधिनिषेधेअतिआवघड। सज्ञाना
सिनकळेनिवाड। शास्त्रेदृढविचारिता॥२७॥ केवळकर्मविकर्मआंत। येकप्रवृ
त्तयेकनिवृत्त। सकामेनिष्कामेअद्भुत। आंगिकारावदचतसाधका॥२८॥ कर्मेति
तुकेअविवेक। वेदुतोतवत्रिगुणात्मक। तत्संबंधीश्रवणदेख। साधनरूपवे
दांत॥२९॥ तमोगुणकर्मकांड। रजोगुणउपासनाकांड। सत्वगुणज्ञानकांड। वे
दुत्रिकांडत्रिगुणात्मक॥३०॥ वेदशास्त्रविधानविधि। याचेमुख्यमुख्यअविद्या॥

आधी॥ जेअविद्येस्तवदेहबुद्धि॥ विधिनिषेधीगोवीत॥२१॥ यालागीउद्धवा
तुआधी॥ अविद्यासांडीपात्रिशुद्धि॥ अविद्यासांडिलेसमंधी॥ सहजेवेदवि
धीसांडली॥२२॥ आधीअविद्यातेचिकोण॥ हेचिअज्ञानकवेजाण॥ मग॥
तीचेनिराकरण॥ केविज्ञापणकरावे॥२३॥ निजकल्पनेच्याजोबाध॥ तेचि
अविद्यास्तवसिद्ध॥ तेणेचिबाधीविधिनिषेध॥ तेहागीलाशुद्धब्रह्मचि
तु॥२४॥ धुरपळालियारणी॥ सहजकटकडायेपळोनी॥ तेविअविद्या॥
सांडितासांडनी॥ विधिविधानीसहजची॥२५॥ आखुछेदिलापडिपाडे॥
रथुनचलेआसताहिघोडे॥ तेविअविद्याछेदिलानिवाडे॥ विधिनिषे
धपुढेनचलती॥२६॥ मुळछेदिलायेकेघाये॥ शाखापल्लवछेदलेपाहे॥ ते
वीअविद्याछेदिलालवलाहे॥ विधिनिषेधराहेसहजची॥२७॥ एकवेदि
च्यातात्पर्यार्थे॥ मुमुक्षुजावामीभगवंत॥ तेचिशास्त्रविषद्यार्थे॥ करीवेदां
तश्रवणार्थे॥२८॥ केलियाश्रवणाचेफळजाण॥ करावेअविद्यानिरशान॥ अ
विद्यानिरशालाश्रवण॥ पुढारेजाणलागेना॥२९॥ जेवीराकीलास्वस्थान
पुढारेनलगेगमनागमन॥ तेविजालाअविद्यानिरशान॥ श्रवणमननला

॥१२॥

गेन॥२०॥त्यणासिअविद्याचिकेवीसांडे॥हेचिअवघडथोरमांडे॥हेआवघे
उगवलाकडे॥तेमीतुजपुढेसांगेण॥२१॥वेदशास्त्रकर्मविधान॥हेअविद्या
फक्तसाधन॥तेअविद्याजावयाजाण॥मजलागिशरणरिघावे॥२२॥श्लो॥
क॥मामेकमेवशरणमात्मानंसर्वदेहिनां॥याहिसर्वात्मभावेनमयास्याःह्य
कुतोभयः॥६५॥टिका॥सांडुनिस्त्रिपुत्रविषयेध्यान॥सांडुनीयोग्यतास्याहा
नपण॥सांडुनिकर्मस्ताकर्माभिमान॥मजलागीशरणरिघावे॥२३॥सांडुनी
यावेदाध्ययेन॥सांडुनियाशास्त्रश्रवण॥सांडुनिप्रवृत्तीनिवृत्तीजाण॥मज
लागीशरणरिघावे॥२४॥सांडुनिधनमानचेष्टा॥सांडुनिसज्ञानप्रतिष्टा॥
सांडुनियानानानिष्टा॥शरणवरिष्टामजयावे॥२५॥सांडुनिवैदिकलौकि
क॥सांडुनितांत्रआगमीक॥मजशरणरिघातेआदेख॥माझेनिजसुखपाव
सी॥२६॥सांडुनिकुळाचेउचपण॥सांडुनिज्ञातीच्याअभिमान॥सांडुनिआश्र
माचेश्रेष्ठपण॥मजलागीशरणरिघावे॥२७॥सांडुनियाज्ञानध्यान॥सांडु
नियाविधिविधान॥सांडुनियादेहाभिमान॥मजलागीशरणरिघावे॥२८॥
माझेनामअंतर्यामी॥हृदयस्थजाणतामुख्यक्षेत्रमी॥स्वामीच्यावचनेनाशाद

धर्मी॥ अथापरब्रह्मी निर्ममहो॥ ३९॥ सर्वत्यागाचे त्यागी तेपण॥ उद्धवा तुज मी॥
सांगैन खुण॥ सर्वहीसांडावा अभिमान हे मुख्य लक्षण त्यागाचे॥ ४०॥ सर्वहि
सांडुनी अभिमान॥ मज रिघालिया शरण॥ तुजकैचे जन्म मरण॥ माझेनि प्र
तापे जाण तरसील॥ ४१॥ शरण रिघावया साठी॥ काय रिघावे गिरीकपाटी॥
किंवा सेवावी दरकुटी॥ अथवा दिग्पटी नवावे॥ ४२॥ तुज वास्ति सीना हीं गावो
निय नेमस्त कोण ठावो॥ शरण रिघाव्या कोठे धावो॥ ऐसा ऐसा भावो कल्पि॥
॥२३॥ सी॥ ४३॥ ह्मणसी शरण रिघो कोणे ठाय॥ तरी मी असे तुझा हृदय॥ त्या हृदयस्था॥ ॥२३॥
सिल वला ही॥ शरण पाहि रिघावे॥ ४४॥ सर्वभावे सर्वस्वेसी॥ मज हृदयस्था शर॥
णये सि॥ तै मासी सर्वगत तापावसी॥ सर्वभुत निवासी हृदयस्थ॥ ४५॥ ती व्हभ
रिरावे निजअभिमान॥ जरी मज रिघसी शरण॥ तरी माझी प्राप्ती नव्हे जाण॥
अभिमान विद्यमस्ता ही॥ ४६॥ श्वाने स्पर्शीले पक्कान्न॥ ते जेवि नातळे ब्राह्म
ह्मण॥ तेवि जिवि वसता अभिमान॥ साधका सि मी जाण नातळे॥ ४७॥ रजस्व
ले ची ऐकता वाणी॥ दुरपळे पुरश्चरणी॥ तेवि अहंकाराच्या साधनि॥ थितां ज
वळु नि मी जाये॥ ४८॥ रजक विराव्याचे जीवन॥ जेवी नातळती सज्जन॥ तेवि

हृदइ आसता अभिमान॥ उद्धवा मी जाण नेभेटे॥ ४९॥ जेवी हरखुन विरे॥ घाइ
कोत नाजिरे॥ टाकी मुक्ताफळी नसिरे॥ खिरिमाजि नसिरे सराटा॥ ५०॥ तेवि म
ज माजि अभिमान॥ उद्धवा न रिघे जाण॥ हे त्यागिता सर्या चि खुण॥ तुज म्या सं
पुर्ण सांगीतली॥ ५१॥ पत्नी विचरता परपुरुषि॥ देखोनि निजपती त्यागी तिसी॥
तेवि अभिमान रता भक्तासि॥ मी रुषिकेशि नातळे॥ ५२॥ या लागि सांडुन अभि
मान॥ मज हृदयस्थ आरिघा त्माशरण॥ तुज मी उद्धरिन जाण॥ देवकीची आन
उद्धवा॥ ५३॥ ह्मणसी तुज दोघी माता॥ कोणाची आन माणु आता॥ मज तुसीची
आण तत्वता॥ तुज निर्भयता माझेनि॥ ५४॥ तु बोलीना तु डसी कही॥ तुज स
र्वथा क्रिया नाही॥ तुसी आण भाक मानासी काइ॥ ऐसे जरि का ही कल्पिसी॥
॥ ५५॥ पातेजोनि तुस्या बोलासी॥ थियासांडावे स्वधर्मासी॥ तरि केला ल
या आनेसी॥ कोणे समर्थासी मांडावे॥ ५६॥ उद्धवा ऐसे न ह्मण॥ म्या जे वाइली
तुसी आण॥ ते परमात्म अवस्तील प्रमाण॥ सत्य जाण सर्वथा॥ ५७॥ उद्धवा आत्म
हे परिपूर्ण॥ मज तुज नाही मी तुपण॥ या तुसी म्या वाइली आण॥ परम प्रमाण
परमात्मता॥ ५८॥ असता प्रत्यक्ष प्रमाण॥ काला गली भाक आण॥ मज सर्व भावे

आत्माशरण ॥ आताचिज्ञाणतरसीतं ॥ ५९ ॥ मजशरणरिघात्मावाडेकाडे ॥
कळिकाळतुझ्यापायापडे ॥ कारसेभवभयबापुडे ॥ कोणतुजकडेपाहेल ॥
॥ ६० ॥ शरणरिघताचितकाळ ॥ तुज्याहासिमाझेबळ ॥ तेंव्हाभवभयपळे
सकळ ॥ तुजकळिकाळकापती ॥ ६१ ॥ जुणीपेरलाआग्नीस्फुलिंग ॥ तोज्वा ॥
ळीनानावनाच्चेदांग ॥ तैसेमाझेबळलाहीनीसांग ॥ संसारदाघतुकारिसी
॥ ६२ ॥ शरणयावेहृदयस्थासी ॥ तोहृदयस्थनकळेआह्मासी ॥ उद्धवातुऐ
॥२८॥ सेह्मणसी ॥ ऐकयास्वरुपासिसांगेण ॥ ६३ ॥ सोडुनिनावरुपअभिमान ॥ स्फु ॥२८॥
रजेकाउद्धवपण ॥ जेमजहृदयस्थाचेरूपजाण ॥ त्यासिवाशरणरिघावे ॥
॥ ६४ ॥ नामरुपगुणवार्त्ता ॥ हेमायाजाणतत्वता ॥ तेसांडुनिस्फुरेजेसत्ता ॥ तेम
जहृदयस्थाचेरुप ॥ ६५ ॥ ऐसानिजहृदरुजोडल्यादेवा ॥ तेंव्हासर्वभूतीतो ॥
चिपाही ॥ तेथेवेगळाउरावयाउद्धवो ॥ रीताराचोमगकैचा ॥ ६६ ॥ तेंव्हासर्वभू
तीमीयेकु ॥ निश्चयजाणसीनिश्चंकु ॥ देखताहीअनेकलोकु ॥ त्यासिमीयेकु ॥
येकला ॥ ६७ ॥ ऐसातुमिळोनिहृदयस्थासि ॥ मीहोउनिमजपावसी ॥ माझी ॥
प्राप्तीउद्धवाऐसी ॥ निर्भयसीनिश्चय ॥ ६८ ॥ ऐसीसांगोनिगुह्यगोष्टी ॥ देवोउ ॥

हृदयींचीपारिखीपरी॥येरेंचरणींघातलीमिठी॥उरवितानुटेसर्वथा॥६९॥त्या
ज्ञेसांगीतलेनिजगुज॥तेंमजमाननलेगासहज॥बोलायेकाचाअंसयोमज
तोमीतुजपुसेन॥७०॥श्लोक॥उद्धवउवाच॥संशयः शृण्वतोवाचंतवयोगेश्वरे
श्वर॥ननिवर्ततआत्मस्थोयेनभ्राम्यतिमेमनः॥२६॥टिका॥वेदशास्त्रांचेमथि
तसार॥योगदुर्गीचेभांडार॥विकल्पासुखाचासुखसागर॥मनुष्याचारउप
देशिला॥७१॥तुयोगियाचासुखसागर॥सकळजगाचाईश्वर॥तुसेस्वयगा
उत्तर॥संशयकरमजवाटे॥७२॥तुवाचिसांगीतलेसाक्षेपें॥जाण॥करावेंगास्व
धर्माचरण॥तेंसत्यमानुनिवचन॥सर्वस्वेंजाणविश्वासलो॥७३॥करावेंजे॥
स्वधर्माचरण॥तेंचिलक्षणसीमाझेंमजन॥सेवीतेहीआत्तासांडउन॥रिघावें
शरणलक्षणतोसि॥७४॥स्वेस्वेकर्मण्यभिरत॥येणेचिलक्षणसीवस्तुप्राप्त॥ते
हिसांडउनिसमस्त॥शरणनिश्चितरिघलक्षणसी॥७५॥तरिआत्माकर्ताकी
अकर्ता॥हेचिनकळेतत्वता॥कर्मकरावेंकीसर्वथा॥सांडावेंआतां॥७६॥तु
सीविबमउपदेशाविषम्ती॥सांगताआतांआबळांप्रति॥थोरसंदेहवाट
तचित्ती॥कायश्रीपतीकरावें॥७७॥जरीआत्माजालाअकर्ता॥तरीकर्माचा॥

॥ १५ ॥

येथकोणुकर्ता॥ जैसाआत्म्यासिआलीकर्तव्यता॥ तैसागुसर्वथाघडेना॥ ७८॥ एको
निउद्धवाचाप्रश्न॥ सावधाराजीवलोचन॥ कायेबोलिलाहासोन॥ सावधा॥
नअवधारा॥ ७९॥ श्लोक॥ श्रीभगवानुवाच॥ सएषजीवो विवरप्रसूतिः प्राणेनघो
षेणगुहांप्रविष्टः॥ मनोमयंसूक्ष्ममुपेत्यरूपंमात्रास्वरोवर्णइतिस्थविष्ठः॥ १७॥ टि
एकबापाउद्धवा॥ मीमायेचानिजस्वभावा॥ अनुसरोनीजीवभावा॥ कर्तुवा॥
जीवाजीवहे॥ ८०॥ जसीप्रतिबिंबलासवित॥ तोजळकांपेदिसेकांपता॥ तो
विअकर्ताचिमीदिसेकर्ता॥ जीवअहंतास्वभावे॥ ८१॥ राजाजालियानिद्राआ
धिन॥ तोस्वप्नींरंकहोयेआपण॥ तेविप्रकृतीस्तवजाण॥ मजजीवपणआभा
से॥ ८२॥ स्वयेराजाआहेआपण॥ तोस्वप्नींरंकलेकरिकोरान्न॥ तेथेजोदेपसा
भरीकण॥ त्यासीवाणीआपणराजारेतु॥ ८३॥ आपणचिराजाआहे॥ हेत्याचे॥
त्यासिटाउकेनव्हे॥ तैसेचिजियासिहिहोये॥ पुर्णत्वस्वयेस्मरेना॥ ८४॥ जेवि॥
स्वप्निचियास्वप्नावस्था॥ राजारंकक्रियाकरिसमवता॥ तेविअविद्येस्तवतत्व
ता॥ कर्मकर्तामीजालो॥ ८५॥ तेथेवेदोक्तविधिविधान॥ जीवासांगीआदरे
जाण॥ जवनव्हेब्रह्मज्ञान॥ तवस्वधर्माचरणकरावे॥ ८६॥ राजाराजपदी॥

॥ १५ ॥

जागानके॥तवरंकक्रियात्यासिसंभवे॥तेविब्रह्मज्ञाणजवनके॥तवसर्वकरावे
स्वधर्म॥८७॥राजाराजपदीजागाजाला॥तोभीकमागताचिलाजिला॥तेविब्र
ह्मज्ञाणजोपावला॥तोमीकर्ताम्याबोलानबोले॥८८॥जैसेरायासीमिथ्यारंकपण
तेवीपरमात्म्यासिजिवत्वजाण॥त्याजिवासिशरीरसंधारण॥तेउपलक्षणअवधा
री॥८९॥सत्यएकजीवजडतेजिवचित्ता॥यालागीजीवणेसिवार्ता॥सहजेतरिस्यभा
वता॥चैतन्यरूपताजिवासी॥९०॥घरामाजिदीपुघातला॥तेघटनरिचिप्रकाशु
जाला॥तोचिघरामाजिटेविला॥घरनरिजालाप्रकाशु॥९१॥तेवीशरिराभिमा
नेहालीव॥सहजेतरितोसदासिव॥येथबोलनेनलगेबहु॥सिवशिवअनुभ
वतोऐसा॥९२॥आरिसत्यासुर्यदीसेहाती॥तेविशरिरीजिवाचीप्रसुती॥प्रकृ
तीसवेसीराहतीस्थिती॥यालागीप्रसुतीबोलिजे॥९३॥थिल्लुरीचंद्राचीअभिव्य
क्ती॥तोगगणीच्यादीसेअधोगती॥तेविशरीरीजिवाचीप्रसुती॥अव्यक्तव्यक्ती॥
प्रवेशो॥९४॥जळीसविताप्रतिबिंबला॥परितोजळेनाहीवोलाजाला॥तेविक
र्मकरनीसंचला॥अलीप्तटेलानिजात्मा॥९५॥जळेप्रातिबिंबडोलायमाना॥ते
विजिवासिजन्ममरण॥थिल्लुरीचंद्रम्राडकलापूर्ण॥तेविकर्मबंधनजिवासि

थिलुरजबआटले॥तेथकायस्चंद्रबिंबनिमाले॥नातेचंद्र[illegible]उनीटेले॥ज्या
लेमेलेहोयमिथ्या॥२७॥थिलुरीचंद्रकाढुजाला॥तोमिथ्यहेनयेहाता॥तेवि
देहीमिथ्याजिवता॥तेसस्मानिता अतिदुःखी॥२८॥आरीसाथोरअथवा
ल्हान॥तेथेसुर्यबिंबसंपूर्ण॥तेविमीअंतर्यामीजाण॥सर्वभूतीसमानस
मग्रअसे॥२९॥सुर्यथिलुराआतोत॥अडकलारीसेसमस्ता॥तोचिजिवासी॥
कर्मबद्धत॥मुर्खतत्वतामानिती॥३०॥गगणीच्यासुर्यनदेखती॥तोथिलुरी
॥१६॥ आडकलामानिती॥तेविनिर्गुणीज्यानाहीप्रतिती॥तेबद्धललती जिवाते ॥१६॥
॥१॥अग्निज्वाळाविश्रकवीत॥जाळजळेआकळुजाता॥तेविआत्मा॥
कर्मीबांधता॥कर्मीकर्मतानिर्धर्म॥२॥प्राणेनघोषेन॥७॥नादउसतीसोटा
वो॥मुरव्यचावोकादुसराघावो याहेहीवेगळानिरुपनिर्वा हो॥तोनादपाहा
अनुहत॥३॥अनुहतास्यासोलिवशाद्धु॥परापरतीरीपरनादु॥ज्याच्यायोगिया
सिछंदु॥बोलीअनुवादुनव्हेसाच्या॥४॥ज्यानादाचिसुखगोडी॥सदासिउचि
जाणेकुडी॥कांसनकादिकीचोखडी॥चाखिलीगोडितेचवी॥५॥वायुचेष्टो॥
धीतसदा॥सासीयेकवटलेतेशाद्धुतत्वा॥६॥नयचेतनहेजीवहा॥मनोमयवधर

पाहे॥६॥जेचेतनेचेस्चेयस्व॥तेचिवायूचेशोधीतसत्व॥तेचिशद्धाचेनिजूतत्व॥ते
गेजिवत्वमनोरुपहे॥७॥जीवाचाशरीरसंयोगु॥स्वयेसंगतनाहेश्रीगुरु॥अधार
दिचक्रप्रयोगु॥क्रमेचिसांगसांगतु॥८॥अहंमितिप्रथमध्यासे॥जिवासिजिवत्व
अ्रानासे॥तोजेजेतत्वीप्रवेशे॥तेमीएसेह्मणतातो॥९॥तेथमीदेहीह्मणता॥तका
कजाव्यपूर्णता॥तेह्मयेकदेशीपरिछिन्नता॥देहात्मतालागली॥१०॥निर्विशेष
नादुअतिसुक्ष्मप्राण॥यासहितआधारीप्रवेशोन॥अतिसुक्ष्मप्रथमस्फुरण॥
पावोनिजाणपराजाला॥११॥आधारचक्रीसुक्ष्मप्राण॥परावाचातेथिचिजाण॥
मनाचेकोवळेस्फुरण॥अतिसपुरपणसुक्ष्महो॥१२॥स्वाधिष्ठानचक्राचाटाइ॥म
नाचेवादतेबावतेपाही॥पश्यंतीवाचातियेठाइ॥बोलुदेखेपरिकाहीबोलेना
॥१३॥तियेचक्रीयेकवटलाप्राण॥पुढारानचलेचिगाजाण॥प्राणपाणाजालेभां
डन॥दोघेजनरुसले॥१४॥घरकल्हहोलागलाभारी॥मगरिघालेवेगळेचारी॥पा
चहिराहिलेपाचापरि॥एकनिर्धारीविचार॥१५॥मागेरुसोनीगेलाजाण॥त्या
नावह्मणतीअपान॥रागेपुढाराम्रालाजाण॥त्यानावप्राणह्मणताती॥१६॥दोही
माजिसमत्वेजाण॥नाभीराहिलातोसमान॥कंठीराहिलाउदान॥व्यानासिरा

हाव्यासस्थान असेना ॥ १७ ॥ अधा विधारीरी जाण ॥ [illegible]ासीना हीयेकस्थान ॥ तोस
र्वांगी सर्वदा जाण ॥ परिभ्रमन करितु घि ॥ १८ ॥ याहुनि धाकुटें पंचप्राण ॥ तेहि वेग
वेराहिले जाण ॥ तिहि वेगव्याले आपण ॥ वसिष्ठ सिस्थान ये जिले ॥ १९ ॥ नागकुर्मु
कृकुच्छ देवदत्त ॥ पाचवा धनंजय जाण तेथ ॥ याचीवस्ती जेथ शरीरात ॥ ऐकनिश्चित
सांगेन ॥ २० ॥ सिक जांभइ आणी ढेकर ॥ नागकुर्मु कृकुव्याचे घर ॥ उचकी देवदंत्ता
चे बिढार ॥ धनंजया सिथार नमि ळेची ॥ २१ ॥ जीवदेहाच्या आसवा दावासी
॥२०॥ धनंजयोनी घालावस्तीसी ॥ जीवें सांडिल्या शरीरासी ॥ मुहुर्तार्ध देह ॥२०॥
सितो वाचवी ॥ २२ ॥ स्वाधिष्ठानि हुनी जाण ॥ अनुक्रमे दशधा होती प्राण
साचे स्थान मान उपलक्षण ॥ तुज म्या ज्ञान सांगीतले ॥ २३ ॥ मागे म्या सां
गीतली गोष्टी ॥ प्रानपान रुसत्या पाठी ॥ दोघा अद्यापि नाहि नेटि ॥ महाह
टी छांदस ॥ २४ ॥ या दोघा चिकरि बुसावन ॥ तो मासा पदियंता तु जाण ॥ स्या
सि सर्वस्व मी देआपण ॥ योगसाधनया नाव ॥ २५ ॥ उद्धवा प्राण लक्षणे सांग
ता ॥ अवचट प्राणापान समता ॥ अप्रसंगी आली कथा ॥ त्वाही स्वभाव ताले
कावी ॥ २६ ॥ स्वाधिष्ठानि हुनी मनिपुरायेता ॥ जीवा मना सियेकात्मता ॥ प्र

स्वक्षप्राणु तेथे वसता॥ परस्पराऐक्यता पावती॥२७॥ तेथे मनाचे खेळु गोपन॥
कुमार अवस्था बाणली जाण॥ तवडोलतु पुढे चाले प्राण॥ अनुहतस्थान राकि
ले॥२८॥ धरुनि पावती तिचे अनुसंधान॥ मध्यमा वाचा उपजे जाण॥ मौनाची मिशी
नोसंडून॥ करि गुणगुण आपण्यात॥२९॥ तेथ मनाची पोगंड अवस्था॥ मागे पुढे सं
भालिता॥ वांछी नाना भोग आस्था॥ लाजा सर्वथा बोलेना॥३०॥ मग वेगे राकिले॥
विशुद्धिस्थान॥ उल्लत उदान जाला प्राण॥ तव मना सितारुण्यपण॥ पुरते जा॥
ण बाणले॥३१॥ या विशुद्धचक्राप्रति॥ परा येउनि आतौती॥ पश्यंति मध्यमा ये
क होती॥ वाचा घुमघुमिती झनत्कारो॥३२॥ त्या सनत्कार परिपाटी॥ वक्रिवाचा॥
तत्काळ उठी॥ तारुण्ये उन्मत जाली मोठी॥ स्वास्वर्वर्णाचा वटी मांडिली॥३३॥ अग्नी
चक्र मस्थान॥ तेथ आहे नीवेग झेजाण॥ तेथे वाचेचे नाहि गमन॥ हंस लक्षण ये॥
ण पाचे॥३५॥ येसा हि चक्रे अनुक्रमे जाण॥ त्यांही मात्रा अराविस वर्ण॥ सोवाहि
स्वर संपूर्ण॥ हंसलक्षण आहे तैचि॥३६॥ कोण चक्री कोण वर्ण॥ मात्रांचे कोण स्था
न॥ कोरे उदितो स्वर संपूर्ण॥ ते हि लक्षण अवधारी॥३७॥ आधार चक्रीच तुर्दळ
उभारा॥ तेथे नेसिल्याच्या द्विमात्रा॥ वंशां वसंयां अक्षरा॥ बोलिजे मात्रा साहा॥

॥२८॥

री॥३८॥स्वाधिष्ठान तेंशडदळयेथ॥साहिवर्णेस्थापिले तेथ॥बकारादिलकाः
रांत॥ज्याण निश्चित तेस्थानि॥३९॥मनिपूरदशादळ निश्चित॥दाहावर्णेस्थाः
पिलेतेथ॥डकारादिफकारांत॥वर्णनांदत तेचक्री॥४०॥अनुहतचक्र द्वादश
फत्त॥बारावर्णनेसिले तेथ॥ककारादिठकारांत॥वर्णविराजत तेचक्री॥४१॥
विशुद्धचक्रीच्यासोळादळ॥अइउरुलुहेवर्णसोळा॥कंठस्थानिमीनला
मेळा॥यत्यावेदीन्नागमाप्रतापु॥४२॥आनाचक्रअतिअवघड॥नुघडेकाकी
मुखच्चेकवाड॥नचलेप्राणाचेंचडफड॥मार्गुअतिगुढलक्षेना॥४३॥तेआ
ज्ञाचक्रगा द्विदळ॥केवळहंसाचेराउळ॥येथपावावयायोगबळ॥अतिप्र
बळपाहिजे॥४४॥हेस्थानपावावयासाठी॥योगीजालेमहाहटी॥अभ्यासु
करिताअतिसंकटी॥तेहिसेवटीनपवती॥४५॥हेपावावयामाझेस्थान॥अ
तिगुह्यआहे अनुष्ठान॥सोहंहंसाचेसाधन॥सावधानेजोसाधी॥४६॥प्राः
णाचीगमनागमने॥सोहंहंसाचेनिस्मरणे॥सावधान जोसाधुजाणे॥तेः
णेपावनेहेस्थान॥४७॥त्यासीचिपवनजयोघडे॥तोचिआज्ञाचक्रामाजिप
डे॥तेथुनीहिमार्गुकाढिपुढे॥अतिनिवाडेअचुक॥४८॥तेथनाना भोगः

समाधीचीं फळें ॥ आणि तीं रिद्धिसिद्धीचे पाळें ॥ तें जव लुनिया सकळें ॥ निघे
निर्मळें निजपंथें ॥ ४९ ॥ जो कां सिद्धिसि चूकला ॥ मी सिद्ध ये श्लाघे आला ॥
तो अहंतेच्या कावरें निचवला ॥ केला मूर्ख लोकत्रयासी ॥ ५० ॥ ज्यासि वैराग्य अ
सें पुरतें ॥ तो कदा भुलेना सिद्धीतें ॥ लाता हाणोनि भोग्य मानितें ॥ निघे निज
पंथें मज लागीं ॥ ५१ ॥ तेथ औरपीरगोल्हारा ॥ सांडुनी भ्रमरगुंफा कच्यारा ॥ सो
खुनि सहस्रदळाचे पारा ॥ मज माजि सुनरमि सकळें ॥ ५२ ॥ सांगता अज्ञाच
कासि संस्था ॥ पुढा गोडी लागली योग पंथा ॥ मागील विसरलो जि कथा ॥ स्मे
मा श्रोता करावी ॥ ५३ ॥ हळणाल वाहवटी पडिला मासा ॥ तो परतें ना जे विसह
सा ॥ ग्रंथनिरोपणी तु तैसा ॥ जल्मु वायसा काक रिस्ता ॥ ५४ ॥ चुकलिया बाळ
कातें ॥ माता सिकवण देयातें ॥ तो विनु मच्ये वचनमातें ॥ निज हितातें द्योतक
॥ ५५ ॥ करितांच कथेचें निरोपण ॥ योगारूढ जाले मन ॥ विसरोनि मागील आठव
ना ॥ गेलें निघोन सैरवरा ॥ ५६ ॥ हे ऐकोनी हांसिले श्रोते ॥ तु ग्रंथकर्ता न व्हासि ये
थें ॥ हे कव्हो निगेलें अमतें ॥ न कोपरि हरातें उपपादु ॥ ५७ ॥ अलौदीता ग्रंथको
डि ॥ न कळे योगझाणाची गोडी ॥ ते हा विषद केली फुडी ॥ निजपरवडि निमागें ॥ ५८ ॥

नुसनिमुखेश्री कृष्णनाथे। श्रीभागवत जे केलें होते। ते आर्य विलेये
पार्वे। सय श्रामते मानलें। ५९। हा बारावा अध्यावो। अतिगुढ बोलिला दे
वादिदेवो। तेथिचा हि त्या अभिप्रावो। विषद पाहो विवरिला। ६०। ऐसा
संती करनी आदरु। निर्णय दिधला नाभिकारु। येकाजनार्दनी हर्ष
निर्भरु। केला नमस्कार संतासि। ६१। वैखरी मात्रा स्वरवर्णी। या पदाचेज
ले आरुयान। तेचि हस्तांते श्रीकृष्ण। उधवासि जाणसांगतु। ६२। सुक्ष्म
॥२२॥ जिवशिवाचे मुळ। तो चि वागुद्वारा जाला स्थुळ। येचिअर्थिं प्रति विवळ। ॥२२॥
करनिर्धांजनसांगतु। ६३। श्लोक। यथा नलः खे निलबंधुरुष्मा बलेन
दारुण्यधिमथ्यमानः। अणुः प्रजातो हविषा समिध्यते तथैव मे व्यक्तिरियं हि वा
णिः। १८। टिका। अव्यक्तरूपे उष्मा गगनी। व्यापकपणे असे वन्ही। तो अरिणी
मांजि मथिता मथनी। अतिसुक्ष्मपणे प्रगटला। ६४। अनळा अनिळा निज
सखा। को मळ तो फुंकिता फुंका। दिसे लखलखित नेटका। त्या काष्ठा साजु
का कोर खिया। ६५। तेथ पावला दशा मध्यमा। मग हुतद्रव्ये करिता होम। ते
थोरावला निरोपम। वाढला व्योम चुंबित। ६६। तैसा सुक्ष्म नादु शिव योगे।

प्राणसंगमलागवेगें ।। षट्चक्रादिप्रयोगें ।। वैखरीयोगें अभिव्यक्त ।।६७।। मरा हे
एकत्रा गोष्टी ।। तेवाचा सर्वांसी वारखे पोटीं ।। तेचि अक्षरें केली उफराटी ।। रामनामें
गोमटी निववि वाचा ।।६८।। करितां सुष्ट दुष्ट उच्चार ।। वर्णा न कळती क्षराक्षर ।। या
लागीं नावे ते अक्षर ।। यापरि पवित्र पावन वाणी ।।६९।। जैसी वाचेची अभिव्यक्ती
तैसीच इतर इंद्रियें प्रवृत्ती ।। संक्षेपें तेंहि स्थिति ।। उद्धवाप्रति सांगतु ।।७०।। श्लो
क ।। एवंगदिः कर्मगतिर्विसर्गो घ्राणो रसो दृक् स्पर्शः श्रुतिश्च । संकल्पविज्ञा
णमथाभिमानः सूत्रंरजः सत्वतमोविकारः ।।१२।। टिका ।। जैसी वाचेची पावन वि
ख्याती ।। तैसीच कर्मेंद्रियांची प्रवृत्ती ।। चरणाच्या ठाइ गती ।। ग्रहण शक्ती हस्ताची
।।७१।। विसर्गु जाण पायुचा ।। सुख उद्रेकु तो लिंगाचा ।। कर्मेंद्रियांच्या जीवाच्या ।।
विस्तार जिवाच्या सांगीतला ।।७३।। तैसि चि जाण ज्ञानकरणें ।। दृष्टी उटी देखणे
पणें ।। रसना रसातें चाखों जाणे ।। श्रवणा श्रवणें अधिकारु ।।७३।। सीत उष्ण मृद
कठीण ।। हे त्वगेंद्रियाचें लक्षण ।। सुगंध दुर्गंध जाणतें पण ।। घ्राण विचक्षण ते कर्मी
।।७४।। संकल्प विकल्प मनाचे ।। निश्चयात्मक बुद्धिचे ।। चिंतन जाण चित्ताचे
अहंकाराचे मीपण ।।७५।। सूत्रतत्व प्रधानाचे ।। विकार रजतमसत्वाचे ।। संक्षेपें

॥२०॥

विवरणतिहिंचे॥एकसाचेसांगेन॥७६॥ आदिदैवआदिभूत॥ज्यासिआध्या
त्मलक्षण॥वारलाजोप्रपंचयेथ॥इश्वराचेअभिव्यक्तस्वरूपजाण॥७७॥जगा
चेमूळकारण॥आंगेईश्वरचिआपण॥याकारणाहुनिकार्यभिन्न॥नव्हेजा
णसर्वथा॥७८॥होकाघटाचियेकेकाळी॥थिजोनिजालियापूतळी॥तेघटा
ताहुनीवेगळी॥नाहीदेखिलीप्रत्यक्ष॥७९॥काष्टाचाघोडाकेला॥आंगेत्या
णेअतिमिरवला॥तोकाष्टपणानाहीमुकला॥सर्वांगेशोभलाकाष्टे॥८०॥
सत्वेपाहतांवेगळालेअवेव॥खुरखांदकाष्टचिसर्व॥तेविमहाभूतेगुण
प्रभव॥स्वरूपसावेवशिवाचे॥८१॥सुवर्णाचेजालेलेणे॥तेजेमिरवेसोनेपणे॥
तेविमहाभूतेविषयेकरणे॥अभिन्नपणेशिवरूप॥८२॥फडापुंसवाकुडाबा
गा॥येणेआकारेम्हणतीनाग॥तोनागनव्हेसोनेचिचांग॥तेविदेहजगमहेप॥
॥८३॥प्रपंचुइश्वरासीअभिन्न॥येचिअर्थीश्रीनारायेण॥उद्धवासीसांगेआ
पण॥८४॥श्लोक॥अयंहिजीवस्त्रिवृद्ब्जयोनिरव्यक्तएकोवयसासआद्यः॥वि
श्लिष्टशक्तिर्बहुधेवभातिबीजानियोनिंप्रतिपद्ययद्वत्॥२०॥टिका॥जीवाच्या
जीवहाआपण॥यालागिबोलिजेजीवपण॥जिवशिवरूपेहाअभिन्न॥जि

॥२०॥

वळखावयाहेतु॥८५॥सागरुआपुलांअंगावरी॥वर्तुळअवर्तुळकरिधा
री॥तैत्रिलोकपद्मातेंश्रीहरी॥करिधरीनिजनाभि॥८६॥त्रिवंदआ[illegible]कमल
णिजेयापरि॥यानाभीकमळामाझारी॥स्त्रचिलीत्रैलोक्यातेंधरी॥पद्मना
भीश्रीहरीयाहेतु॥८७॥सुवर्णाचासिंव्हासनि॥सुवर्णमूर्तिबैसउनी॥पुजि
जेसुवर्णसुमनी॥येकपणेतिन्हिभासती॥८८॥तेंविनाभिपद्मत्रैलोक्यधा
रीता॥तिन्हितेंभासविप्रभिन्नता॥यालागिपद्मनाभीतत्वता॥आलेंवाग्यं
थाश्रुतीच्या॥८९॥इतिमार्दवपिवळि॥येकलीभासेच्यापेकळि॥तैचिविका
सेंजेविनानादळि॥तेंविमीवनमाळित्रिलोकतळे॥९०॥हेनसत्ताकार्यकारण
यापुर्वीमीअव्यक्तज्ञान॥जोमीप्रमाणाचाअप्रमाण॥नेदेंजेथप्रानवाइली
॥९१॥हेतुमातुहष्टांतु॥रिघोनसकेज्याच्यागावांतु॥अपारअनादिअनं
तु॥अद्यअव्यक्तुमिऐसा॥९२॥एवंकेवळजेअभेद॥तेथकैचेत्रिविधभेद॥जे
पतञ्जोनिपरतलेवेद॥स्वस्वरूपशुद्धतेंमाझें॥९३॥तोमिनमेघवित्तासाद्यमे
चु॥स्वबळिलाक्षोनेक्षोभकुकाळु॥स्वशक्तीनिजलोसंवेळु॥शक्तीबंबाळु
चेतविला॥९४॥तोनिजशक्तीचेविभाग॥म्याचिविभागिलेचांग॥याविभाग

चेभाग॥ एकसांगसांगेन॥२५॥ गुराशक्ति देवताशक्ति॥ मणोशक्ति इंद्रियेशक्ति
महाभूताधिभूतशक्ति॥ येथक्रियाशक्ति मुख्यत्वे॥२६॥ जिपासावअदृष्टश
क्ति॥ अनावरत्रिजगति॥ हरिहरानावरेनिश्चिती॥ अदृष्टशक्तिअनिवार॥
॥२७॥ जेअदृष्टशक्तिनेजिवाते॥ बांधोनीकेलेआपैते॥ तिसिआवरावया
माते॥ सामर्थ्ययेथेअथिना॥२८॥ जेविकाराजाजाजाण॥ राजाप्रतिपाळि
आपण॥ तेविआदृष्टशक्तिउलंघन॥ मीसर्वथाजाणकरिना॥२९॥ जिमकाष्ठ
॥२२॥ निदेवासिवाहाति॥ तैसेनाशिकनछेदिती॥ तेविमीछेदिकर्मस्थिति॥ परि ॥२१॥
अदृष्टगतीछेदिना॥३०॥ मासियासाक्षात्कारासीआला॥ जोजीवनमुक्त
वपावला॥ तेविअदृष्टेबांधला॥ वर्तेजगलादेहगेही॥१॥ जनकुराजपदीनांदे
शुकुनागिवाप्रारब्धे॥ कपिलाविजेनारदे॥ अदृष्टखंदेविनोदे॥२॥ वशिष्ठ
पोरोहित्यकरि॥ निष्प्रपकुडेशरपंजरि॥ याज्ञवल्क्यादोघीनारी॥ अदृष्टेका
रिवर्तत॥३॥ यापरिगाअदृष्टशक्ति॥ अनिवारवाढलीत्रिजगती॥ याजीव
बांधलेअदृष्टगति॥ जेविगारुड्याहातीवानर॥४॥ याजिवादृष्टेबहुधागा
ती॥ मीयेकुनासेत्रिजगती॥ विश्वतश्चक्षुयाश्रुती॥ बहुधामूर्तिमीयेकु॥ ॥५॥

म्हति केचीगोकुळेकेली॥ नानानामाकरिपूजिली॥ परितेम्हणतीकाचिसंचली॥
तेविश्वहिजाणीमहरुपे॥६॥ अथवाविशेषेंसिनिश्चिती॥ म्यामायाअकंगिळी
निजशक्ति॥ तोमियेकुचित्रिजगती॥ बहुधाव्यक्तीआभासे॥७॥ जेवियेकला
येकुआपण॥ निद्रेसिदेताआलिंगण॥ स्वप्निदेखेबहुविधपण॥ तेविमिजा
णविश्वात्मा॥८॥ जेविसूक्ष्मवरबीजकेवळ॥ त्यासिमिनत्माभुमीजळ॥ वा
ढोनियाअतिप्रबळ॥ वृक्षविशाळआभासे॥९॥ तेथनानारूपपुष्पफळ॥ ते
बीजचिआभासेसमूळ॥ तेविजगदाकारेसकळ॥ भासेकेवळचिदात्मा॥
॥१०॥ जेकामुळिंबीळाचिगोडि॥ तोचिस्वादुवाढलावाढी॥ कांडोकांडास्वाद
परवडि॥ अविकारगोडिउसामि॥११॥ तेथिमुळिंचिदात्माकारण॥ तेथुनिज
जेतवजालेजाण॥ तेतेनिरवळचैतन्यघन॥ जगसंपूर्णचिद्रुप॥१२॥ उसुसर्वां
गेबीजसकळ॥ बीजरुपेंउसुसफळ॥ तेविजगाच्येचिन्मात्रमूळ॥ जगसकळ
तेचिद्रुप॥१३॥ बीजउसदोन्हियेकरुप॥ तैसाप्रपंचुजाणचित्स्वरुप॥ येचिअ
र्थिश्रुतिसाक्षेप॥ कृपापूर्वकसांगतु॥१४॥ श्लोक॥ यस्मिन्निदंप्रोतमशेषमोतं
पटोयथातंतुवितानसंस्थः॥ यएषसंसारतरुःपुराणः कर्मात्मकःपुष्पफलेप्र

स्तुते ॥२४॥ टिका ॥ यालागीसंसारजोसमस्त ॥ मासालारअसेवोतप्रोत ॥ मजवेगळे
काहियेथ ॥ नाही निश्चितअनुमात्र ॥२५॥ येचिअर्थिचा दृष्टांतु ॥ देवोउद्धवासिसां
गतु ॥ जैविकापुसाचेसुक्ष्मतंतु ॥ कातोनि निश्चितुपटुकेला ॥२६॥ आडवेतीउभेबा
णिलेतंतु ॥ यासिवस्त्रनामहेम्हणामातु ॥ तेविसंसारशब्दहाव्यर्थु ॥ स्फुरेभगवंतु
मीतद्रूपे ॥२७॥ पाहातास्तंतचिदिसेघडे ॥ यासिनावठेलतीलुगडे ॥ प्रत्यक्षचै
तन्यस्फुरतापुढे ॥ यासीसंसारुवेडेल्हणतानि ॥२८॥ सुतावेगळेवस्त्रनदीसे ॥
॥२२॥ मजवेगळाप्रपंचुनसे ॥ उद्धवाअप्रासच्चेनामपकैसे ॥ मिथ्येनसेल्हणतानि ॥२९ ॥२२॥
यापरिमीसर्वगत ॥ विश्वात्माविश्वभरित ॥ ब्रह्मदृष्टांतेप्रस्तुत ॥ तुजम्यायेथ
सांगितले ॥३०॥ मजदेखणाऱ्याचानिर्धारु ॥ यासिमीकेवळसर्वेश्वरु ॥ मजअ
प्रासजोनरु ॥ यासिसंसारुअभासे ॥३१॥ जोमीसर्वात्मासर्वेश्वरु ॥ त्यांतासिभा
सेभवतरुवरु ॥ यान्भवतरुचाविस्तारु ॥ स्वयेश्रीधरसांगतु ॥३२॥ श्लोक ॥ पुर्वील
श्लोकाचे श्लोकार्धी ॥७॥ यएषसंसारतरुःपुराणःकर्मात्मकः ॥ पुष्पफलेप्रसूते
॥७॥ त्यांतिस्तवतरुवरु ॥ कर्माकर्मजलेवाढलाथोरु ॥ जिर्णजुनाटअपरांपरु ॥
तोतरफळपुष्पे ॥३३॥ याचेकोणबीजकोणमूळ ॥ कोनरसकोणफळ ॥ जेणेत्र

मलेजीवसकळ ॥ तेमीसमूळसांगेन ॥ २४ ॥ श्लोक ॥ द्वे अस्य बीजे शतमूलस्त्रि
नाभः पंचस्कंधः पंचरसप्रसूतिः ॥ दशैकशाखो द्विसुपर्णनीडस्त्रिवल्कलो
द्विफलोर्कप्रविष्टः ॥ २२ ॥ टिका ॥ भ्रमुभूमिमाजिवडे ॥ पापपुण्यजोडबाडे ॥ बि
जपडताचिवृक्षुविरूढे ॥ अगीवाढेकल्पणा ॥ २५ ॥ पाणफुलनदीसेफळा ॥ येगा
आंगीदेखासरळा ॥ तेणचिवेलुवाढेप्रबळा ॥ सेविसंसारसबळकल्पनाग्रे ॥ २६
कर्माकर्मप्रवाहजळे ॥ भरिलेअविद्येचेआळे ॥ अनंतवासनातेचिमुळे ॥ व
क्षुतेणबळेढळेना ॥ २७ ॥ सुक्ष्मवासनाकल्पकोडी ॥ अधोगतीरतल्याबुडी ॥
संकल्पविकल्पचहुकडी ॥ पसरल्याबुडिबुचबुचित ॥ २८ ॥ संचितक्रियमा
नवाफेभारि ॥ सुबंधभरिलेजळेकरि ॥ भरिलेचिमागुतेभरि ॥ प्रवाहोयाव
रियडिलासे ॥ २९ ॥ तेणेवृक्षुसबळुभारी ॥ नित्यनुतनवाढिधरि ॥ सगुणगुणा
चेवाढिवरि ॥ त्रिगुणअहंकारित्रिनाळ ॥ ३० ॥ त्रिगुणगुणाचिपरवडी ॥ येराचि
येरामाजिमुरडी ॥ येरयेरावरिबुडी ॥ मिसळलेवाढिवाढती ॥ ३१ ॥ पंचभुताच्या
खांद्याथोरि ॥ प्रचंडवाढल्याबाहेरि ॥ पसरल्यायेरयेरिवरि ॥ मिनल्यापरस्प
रिवाढती ॥ ३२ ॥ समुळगर्भसाधुनिरखा ॥ मनोमयेवाढलीशाखा ॥ आगिद

शेंद्रियफारदेखा॥ तिच्यासुखकाडोलती॥ ३३॥ ग्याह्याशाखामाजिदेखा॥ देवतेआ
लिवस्तिसुखा॥ करूनिकर्माचाआवाका॥ आपुलालिशाखातेधरिती॥ ३४॥
दशाधावायूचासडाड॥ तेणेतेडोलतरीसेस्याड॥ यामाजिपक्षाचेनिड॥ अनिगुढ
आतर्क्य॥ ३५॥ तेथुनिजपजोनिजस्थान॥ तेचिनिडहृदयभुवन॥ जिवपरमात्मा
दोघेजन॥ आतर्क्यपूर्णेवसताती॥ ३६॥ जिजसकल्पविकल्पप्राप्ति॥ परमात्मा
॥२२॥ निर्विकल्पस्थिती॥ दोहिचीहृदयामाजिवस्ति॥ निडनिश्चितियाहेतु॥ ३७॥ पाहे ॥२२॥
पावातपीतस्लेष्मा॥ याअंतरखयाभवद्रुमा॥ वल्कलेत्वणावयामहिमा॥ भक्तो
तमापाहेतु॥ ३८॥ गगणाहोगनिवाढलावरोता॥ शुन्यासहितलांबलाअरोता
सेंघपसरलासभवता॥ दिशाच्याप्रांतासांडुनि॥ ३९॥ एवंविस्तारलेनिविस्तारा
वक्षुजलोनिमदभरा॥ पंचरसाच्याविषयधारा॥ अतिमधुरावरुषती॥ ४०॥ अ
तिस्मृतिथाचिपाने॥ यामाजिजगवलिस्वर्गसुमने॥ दिक्षितभ्रमरज्याकारणे॥
आतिसत्राणेउडताति॥ ४१॥ यावृक्षाचीजवकफळे॥ सुखदुःखदोन्हीयकेमळे
संडाधरनिसमुळे॥ दोनिचिफळेपैयासि॥ ४२॥ जितुकेसुर्यमंडळेभासती॥ ति
तुकिजाणयाचीस्थिती॥ सुखदुःखफळेतितुकियाप्रती॥ कर्मप्राप्तिदेतुसे॥ ॥४३॥

सुर्यमंडळाआरुते। सांगीतले भववृक्षाते। चंद्रमंडळादि समस्ते। भवभयते तेथे
नाहि निश्चळ ॥४४॥ मी सुर्यमंडळमध्यवर्ती। ध्यानबळें गेली जे स्फुरे स्फुर्ति। तेथ्या
वरि भवभया चि प्राप्ति। जाण निश्चिति उद्धवा ॥४५॥ सुर्याचि जे सुर्यमंडळ। तेंहि
संसारामाजि केवळ। जो नरवाये या वृक्षाचे फळ। तो चिरवि मंडळ भेदकु ॥४६॥
वृक्षा चि दोनि फळे येथ्ये। दोफळाचे दोनि भोक्ते। दोघे संसारात्मा तौते। एकएक ते
सांगेन ॥४७॥ श्लोक॥ अदंति चैकं फलमस्य गृध्रा ग्रामेचरा एकमरण्यवासाः॥
हंसा य एकं बहुरूपमीज्यैर्मायामयं वेद स वेद वेदं ॥२३॥ टिका॥ दुःखफळाचे भोक्ते॥
अत्यंत विषयासक्तचित्ते। गीध्य गृहस्त काजे येथे। अविधि विषयाते सेविती ॥४८॥
ग्राम्य विषय अतितस्वर। याला गिबोलिजे ग्रामचर। ग्राम गीध जैसे घार। तैसा
सादर विषयासि ॥४९॥ जे विकाघार गगणा चढे। ते पुनि उडा मिशा उडि पडे। तेवि
नरदेह पावोनि चोखडे। विषयेसडपडे सेविती ॥५०॥ एवं विषयासक्तचित्ते। जे अ
धोगति ते पावते। ते दुःखफळाचे भोक्ते। जाण येथे निश्चिता ॥५१॥ सांडुनिया ग्राह
स्थ्य। वनवासि वानप्रहस्थ। त्यासी च सुखफळप्राप्त। जाण निश्चित उद्धवा ॥५२॥
त्या सुखफळाचे विभाग। ब्रह्मसदनांतर इतर स्वर्ग। कर्मे करुनियां सांग। जो घ्रावा

मार्गेस्यालिजे॥५३॥ ब्रह्मचर्यी वेदाध्ययना॥ गार्हस्थीं पुजि आग्नि ब्राह्मण॥ वा
नप्रस्था श्रमि जाण॥ वन्य भोजन वनवासी॥५४॥ येनेक कर्मे चि कर्म मुक्तिस्थान॥
जिहि टाकिले ब्रह्मसदना॥ सुखफळाचे भोक्ते ते जाण॥ ब्रह्मभुवन निवासि॥५५॥
रत्नरस्वर्गीं सुखप्राप्ती॥ तेथ आहे पुनरावृत्ती॥ ब्रह्मसदनी पावल्या वस्ती॥ यासि
क्रमे मुक्ती होइल॥५६॥ मुनिचे पद आरण्यवासि॥ तेणे घेतिले वानप्रस्थासि॥
येथ नाहीं घेतला सन्यासी॥ यासि वनवासि ह्मणो नये॥५७॥ सन्याश्रयासि नि
वासस्थान॥ वेदीं बोलिले नाहीं जाण॥ तिहि स्वदेहाचे केले दहन॥ नेमले स्था
नय्या नाहीं॥५८॥ जे अविद्यादि कर्मप्रवृत्ती॥ विरजा होमी स्वयें जाळिती॥ ते न र
क्षा चिकवेरवाती॥ हे हि युक्ति घडेना॥५९॥ जागृती स्वप्नापासुन्या सि॥ जो विजेउ
पाली जे स्वप्नग्रहासि॥ तो विन्यस्त सन्यासी॥ संसारसुखासी केवि भोक्ते॥६०॥ स्व
कर्म जाळुनी विरजा होमी॥ जिहि साध्य केली ब्रह्म अहमस्मि॥ यासि निवासस्था
न कोण नेमी॥ वनी ग्रामी नेमस्था॥६१॥ विदास्य आवया आकाशासि॥ कोण घर
नेमावे यासि॥ तेवि न्यस्त संकल्प सन्याश्रयासि॥ याच्या निवासासि कोण नेमी॥६२॥
जे न्यस्त संकल्प सन्यासि॥ यासि कोण ह्मणे आरण्यवासि॥ मारक भव वृक्षास्या

फळासि ॥ भोक्तेयासि लाणोनये ॥६३॥ मुक्तिचे पद आरण्यवासि ॥ ते आंगा आलेया
नप्रस्थासि ॥ वानप्रस्थ सदा वनवासि ॥ दुसऱ्या फळासि तो भोक्ता ॥६४॥ ऐक सन्या-
स्याचि सुखप्राप्ती ॥ ये दोन्ही फळे मिथ्या जाणती ॥ मिच्चियेकु त्रिजगती ॥ हे प्रतिति नि-
श्चिती ह्या जाली ॥६५॥ जो नाना बहुरूपे विस्तारे ॥ तो मी चिदात्मा साचार ॥ जाणोनि गुरुमु-
खे निर्धार ॥ मासे सुखसार पावले ॥६६॥ ते महृपे मज पावले ॥ मासे निजसुखे सुखरूप
जाले ॥ सुखदुःख फळ ते मुकले ॥ येबाचुकले संसारा ॥६७॥ संसार मायामय मिथ्या
नास ॥ जाणे तो चि वेदज्ञ विद्वांस ॥ त्यासि चि बोलिजे परमहंस ॥ विश्वनिवास निवा-
सि ॥६८॥ ऐसी होआवया पदप्राप्ति ॥ सुदृढ करावी गुरुभक्ती ॥ जेणे होय संसारनिवृत्ती
तेची श्रीपती सांगतु ॥६९॥ पहिले सांगीतली सत्संगती ॥ तेणे जाली मद्रूपप्राप्ती ॥ ते चि
अध्यायाचा अंति ॥ करावी गुरुभक्ती सांगतु ॥७०॥ श्लोक ॥ एवं गुरूपासनएकभक्त्या
विद्याकुठारेण शितेन धीरः ॥ विवृश्च्य जीवाशयमप्रमत्तः संपद्य चात्मानमथ त्य
जास्त्रं ॥२४॥ टिका ॥ न करिता गुरुभजन ॥ न छेदे भवव्रक्षाचे छेदन ॥ जरि कोटि को-
टि साधन ॥ आन आन केलिया ॥७१॥ भवव्रक्षा ते छेदिती ॥ केवळ जाण गुरुभक्ति
आरि निर्दळनि निश्चिति ॥ जे बि निजशक्ति गुराची ॥७२॥ दुरी करावया दुरीत ॥ जेवि

गंगाजळिसामर्थ्ये॥ तेविंभवभयाभस्मकरीत॥ जाणनिश्चितगुरुभक्ति॥७३॥ क
रितांसर्वव्रतग्रहण॥ पापक्षयेंजायपळोन॥ तेविंकरितांगुरुभजन॥ भवनि
र्दळनक्षयेंहोय॥७४॥ हनुमंतदेखतांदिठी॥ भूतेंपळतिबारावाटी॥ तेविंगुरुभ
जनपरिपाटि॥ पळेउराउरीभवभय॥७५॥ मरतांघडेअंबरतयाण॥ तेंमरणासि
चिआलेमरण॥ तेविंकरितांसद्गुरुभजन॥ जन्ममरणनिमाले॥७६॥ अंतिंअ
वचटेहरीस्मरणता॥ पापराशिगणेयमदूता॥ तेविंसद्गुरुतेभजता॥ हाणेलाताभ
॥२५॥ वभया॥७७॥ करावयाभवनिर्दळन॥ मुख्यकरावेगुरुभजन॥ हेचिश्रेष्ठगा ॥२५॥
साधन॥ सभाग्यजाणगुरुभक्त॥७८॥ कोणतोसद्गुरुकैसीभक्ती॥ ऐसेकाहि
कल्पिसीचित्ति॥ तेहिम्यायथानिगुती॥ मागातुजप्रतिसांगीतली॥७९॥ जोषा
डूपरनिष्णात॥ शिष्यप्रबोधनीसमर्थ॥ तोचिसद्गुरुयेथ॥ जाणनिश्चितउद्ध
वा॥८०॥ तोस्वरूपींकरीसमाधान॥ तोसद्गुरुसत्यजाण॥ यावेगळेसद्गुरुपण॥ चि
होआवयाकारणअसेना॥८१॥ यागुरुभजनाचीपरि॥ तुजमीसांगेननिर्धा
री॥ सर्वेकर्मेधर्माच्यासिरी॥ जोकाकरिगुरुभजन॥८२॥ गुरुसलगोविश्वसमा
न॥ तवतोयेकजन्मिज्ञान॥ हामायबापुसनातन॥ जनकपूर्णजगाच्या॥८३॥

गुरुमातेसमाननयाहो॥ गर्भजन्मेतिचाम्नेहो॥ गर्भवासनिवारिहाहो॥ आधिक
म्नेहोपुत्रपरिस॥ १४॥ उदराबाहिरिपडिलापासी॥ पुत्रम्नेहोमाताउरी॥ बोहेरिले
घालोनिपोटी॥ म्नेहेगोमटिगुरुमाता॥ १५॥ गुरुमानुस्वामीसमान॥ स्वामीनोवारुन
सकेमरण॥ सद्गुरुस्युकबीजन्ममरण॥ स्वामीसंपूर्णगुरुरावो॥ १६॥ गुरुमानुकुळदैव
त॥ तिसिकुळकर्मीपुज्पता॥ हाकुळदेवतेचिदेवता॥ नित्यपुज्पतानिजकर्मी॥ १७॥ गु
रुकल्पतरुसमान॥ कल्पतरुदेकल्पीलेदान॥ सद्गुरुदेनिर्विकल्पपूर्ण॥ अगाधदा
ननिर्लोभे॥ १८॥ चिंतामणिदेचिंतीतार्थ॥ सद्गुरुकरीचिंतेच्याघाता॥ चिंतामारुनी
देचैतन्यता॥ अक्षयतानिजदान॥ १९॥ कामधेनुचेदुभते॥ तेकामनेचिपुरते॥ स
द्गुरुदुभेस्वानंदार्थे॥ कामनेतेनिर्दळी॥ २०॥ गुरुसमानक्षणोसागरु॥ तोगंभीरपरि
सदाक्षारु॥ हास्वानंदेनित्यनिर्भरु॥ अतिमधुरुनिजबोधे॥ २१॥ गुरुब्रह्मसमसमा
न॥ हेहिबोलनेकिंचित्यून॥ गुरुवाक्येब्रह्मसप्रमाण॥ यर्हवीब्रह्मपणशब्दमात्र॥
॥ २२॥ शब्दीलोपुनिशब्दार्थे॥ गुरुप्रबोधिसंविदार्थे॥ याहोनिपुज्यपरता॥ नाहीसर्व
र्थोतिहिलोकी॥ २३॥ गुरुमातागुरुपिता॥ गुरुस्वामीकुळदेवता॥ गुरुवाचुनिसर्वथा॥
आणिकदेवतास्मरेचिना॥ २४॥ थोरमांडलियासाकडे॥ जैगगणगगडगडुनीपडे॥

तोहि नपाहे आणि विकडे ॥ नामपुढे गुरूचे ॥ २५ ॥ कायावाचामने ॥ जोगुरूवाचुनी ॥
आणनेणे ॥ तैसाचि भजे अनन्यपणे ॥ गुरूभक्तिलक्षण नेमानाव ॥ २६ ॥ पक्षिणिचे पक्ष
पिले ॥ ते तीस चस्मरे सर्वकाळे ॥ तो विजागरती स्वप्न सुषुप्ती मेळे ॥ जो गुरू वेगळे स्मरे
ना ॥ २७ ॥ मागासांगीतले भगवद्भजन ॥ आतासांगसी गुरूसेवन ॥ नाहीयेक विधा
निरोपण ॥ ऐसे विकल्पपण नधरावे ॥ २८ ॥ सद्गुरू तोचि माझी मुर्ति ॥ निश्चय जाण ॥
निश्चिती ॥ विकल्प नधरावाये अर्थी ॥ अनन्य भक्तिया नाव ॥ २९ ॥ येकाग्रता जे गुरूभ
जन ॥ तेचि माझे परम पुजन ॥ गुरूसि भज वेगळेपण ॥ कल्पांति जाण असेना ॥ ३० ॥
गुरू भगवंत दोन्हि येक ॥ येणे भावे निज निशंक ॥ भजे तोचि गुरूसेवक ॥ येर ते देख
अनुमानि ॥ ३१ ॥ मासिया ऐक्यता आतिप्रीति ॥ जेणे आदरिलि गुरूभक्ती ॥ तोचि ध
न्य धन्य त्रिजगती ॥ भजती च्छि तितेऐक ॥ ३२ ॥ कराव्या गुरूसेवे ॥ मनापुढे देह धावे ॥
येकल्या करीन सर्व सेवे ॥ येकडे धावे उध्दवतु ॥ ३३ ॥ सेवेस्या दाटणी जाणा ॥ आधिक
चीहोय रणमना ॥ आंगे आंग आंग उनी आंगवणा ॥ सेवेमाजि जाणा विसावाहा
सि ॥ ३४ ॥ सेवेचिया आवडि ॥ अरायना अर्धघडि ॥ आवडिचा चढो वडि ॥ चढतिगो
डि गुरूभजना ॥ ३५ ॥ निसकरिता गुरूसेवा ॥ प्रेम पडि भरनिचनवा ॥ सद्भावाचिया हा

॥२६॥

वा॥ गुरुचरणीं जिराविकिलें॥ ६॥ आत्मसुखेंवोचि विसरला॥ आराणुकेचा टावो गे
ला॥ गुरुसेवासंभ्रमें भुलला॥ घेवों विसरला विषयातें॥ ७॥ तहान विसरली जी
वन॥ क्षुधा विसरली मीष्टान्न॥ करितां गुरुचरणसंध्यान॥ निद्रा जाण विसरला॥
॥ ८॥ जांभैया वयापुरती॥ सवडि उरेना रिती॥ तेथें निद्रे लागि केउती॥ गाढावयाव
स्तिनिवेना॥ ९॥ मुखि सद्गुरुचें नाम॥ हृदइं सद्गुरुचें प्रेम॥ देहीं सद्गुरुचें कर्म॥ अवि
श्रम अहिर्निसि॥ १०॥ गुरुसेवे विगुंतलें मन॥ विसरला मनाची आठवण॥ विसर
ला स्त्रिपुत्रधन॥ मी कोण हें स्फुरेना॥ ११॥ नवल भजनाचा उछावो॥ भजतां नाठवे
निजदेहो॥ थोर सेवेचा लवलाहो॥ निजात्मभावो गुरुचरणीं॥ १२॥ ऐसा हि प्रारब्ध
मेळा॥ अवचरे जालिया वेगळा॥ न तुटे प्रेमाचा जिव्हाळा॥ भजनी आगळा सद्भा
वो॥ १३॥ गुरुच्या आसनतां जो ग्राम॥ तेथचि वसे मनोधर्म॥ गुरुध्यान तें स्वधर्मकर्म॥
सेवासंभ्रम सांडिना॥ १४॥ गुरुमुर्तिचि सर्वेस्वासि॥ ते मुर्ति बैसवी हृदयावकाशीं॥
ममता नाना भजनविलासि॥ आवडि कैसी भजनाची॥ १५॥ चिन्मात्रपुर्णीमा गुरु पु
र्णचंद्र॥ तथि आपण होय आर्त्तचकोर॥ मगरस्वानंदबोधाचे चंद्रकर॥ निरंतर स्व
यें सेवी॥ १६॥ सद्गुरु सुर्यु करिचि द्रगणी॥ आपण होय सुर्यकांतमणि॥ स्वच्छे नितेजे

॥२८॥

प्रज्वळोनी॥स्वभावेमायावनिहोळीकरि॥१७॥सद्गुरुकृपामृताचाडोही॥स्वयेतरंगु
होयेतेराशी॥सबाह्यतद्रूपेपाहि॥भावनाहृदरंभावितु॥१८॥सद्गुरुकामधेनुकरि
जाणा॥वछरुपेभावीआपणा॥आवडिचारवीबोधरसना॥स्वानंदपान्हासोवि
तु॥१९॥आपुलानिजस्वामीजोसद्गुरु॥भाविनिर्विकल्पकल्पतरु॥त्याचेछायेसि
बैसोनीसाचारु॥मागेवरगुरुभक्ति॥२०॥तुम्हासकळवृत्तीचीसेवा॥म्याचिकरा
विगादेवा॥ऐसेप्रार्थुनिसद्भावा॥कायरमळज्यावाकृपानिधि॥२१॥तेथेसंतोषो
निगुरुनाथे॥वरदिधलेवरदहस्ते॥हरषेबसोंडतुचित्ते॥धन्यमीवरातेलाधलो॥
॥२२॥ऐसिलाहोनीवरदस्थिति॥तेचिसेवाआदरिअतिप्रिति॥धन्यभावार्थ॥
गुरुभक्ति॥नानाउपपातिगुरुभजना॥२३॥सद्गुरुचिदाहिकरणे॥मनबुध्यादिअं
तःकरणे॥क्रियामात्रमिचिहोणे॥ऐसेजिवप्राणेभावितु॥२४॥सद्गुरुजोजोभोग
भोगिति॥तोमिचिहोइननिश्चिति॥एवंमिचियेकुगुरुभक्ति॥दुजीस्थितिहोनेदी
॥२५॥सद्गुरुजेथेउभेराति॥तेपायातळिमिचिक्षिति॥सद्गुरुजेथजेथचालति॥ते॥
मार्गीचिमातिहोईन॥२६॥सद्गुरुचेरणीचेरजकण॥मिचिहोइनआयण॥सद्गुरुक
रीतिआरोहन॥तेसिंहासनमीहोइन॥२७॥चरणक्षाळणासिसमस्त॥मिचिउदक

मिचितरत्त॥ मिचिचरणप्रक्षाळित्ता॥ चरणतीर्थमीसेवी॥२८॥ सद्गुरूचेसिंहासन॥ ते
मिहोइनआपण॥ सावरिबैसतेआसन॥ तेहिजाणमिहोइन॥२९॥ सद्गुरुसिअंगेह
लागे॥ तेहिहोइनसर्वांगे॥ गुरुसिवोरंगाव्यापुढेमागे॥ मृदुळिसवेगेमीहोइन॥३०॥
मनिच्याऐसाआवाका॥ सद्गुरूच्यासिद्धपादुका॥ त्यामिचिहोइनदेखा॥ नेदिआणि
कासातव्या॥३१॥ मीहोइनगुरुच्यास्वासोस्वासा॥ वेगीबाहेरिनिघेननासा॥ गुरुघे
तीलज्यासुवासा॥ त्याच्याविलासामिहोइन॥३२॥ गुरुअवलोकितिलरूपादृष्टी॥ त्या
दृश्याचिमीहोइनसृष्टी॥ गुरुचिदेखतिदेखनीपुष्टी॥ तेमीउठाउठीहोइन॥३३॥ गुरु
सिआवडतेनिरोपण॥ तेमीश्रवणीहोइनश्रवण॥ अथवास्वरचेलतेकीर्तन॥ तेगाता
गायेनमिहोइन॥३४॥ सद्गुरुजेथकरितीस्नान॥ तेमीअंगस्पर्शाचेजीवन॥ गुरुकरिती
जेअर्चन॥ तेहिजाणमीहोइन॥३५॥ गुरुसिकरितिविलेपण॥ तेमीहोइनसुहृचंद
न॥ चरणीआर्पितेसुमन॥ मिचिजाणहोइन॥३६॥ गुरुपरिधानकरितीवास॥ तेमीहो
इनसुवास॥ गुरुच्येरणपुसाव्यास॥ तेहिधुतवासमीहोइन॥३७॥ सद्गुरुकरितीभोज
न॥ तेथमिचिताटमिचिअन्न॥ रसस्वादुपक्वान्न॥ पंक्तिकरुजाणमीहोइन॥३८॥ मधु
नियाइदमिथ॥ साराशतेनवनित॥ वैराग्यआग्निसंतप्त॥ भोजानिमुख्यघृतमिहोइन॥३९॥

॥२८॥

परिपाकिस्वाधीस्वपण ॥ सर्वांचवीचेकारण ॥ मी होइन वरिलवन ॥ म्युनतेपुर्णगुरुक
रीति ॥ ४० ॥ गुरुकरीतिप्राशन ॥ तेमी होइन जीवन ॥ सद्गुरुचेधालेपण ॥ तेगद्वार जाण
मी होइन ॥ ४१ ॥ गुरुसिजेजेगोडलागे ॥ तेमीपदार्थ होइन आंगे ॥ सद्गुरुज्या चिद्दस्विसां
गे ॥ तेमीसर्वांगे होइन ॥ ४२ ॥ सद्गुरुआचवतिजेथ ॥ मियउदकमोदक मीच तस्त ॥ सितोडे
लागतीजेथजेथ ॥ तेहिसमस्तमी होइन ॥ ४३ ॥ गुरुसिआर्पितेजेफळ ॥ तेमी होइनतत्
काळ ॥ गुरुअर्पनेसकळफळ ॥ फळाचेफळमी होइन ॥ ४४ ॥ गुरुकरीतिकराद्वर्तन ॥ ते
मी होइन मुद्दूचंदन ॥ मुखवासिसुवासपण ॥ मि चिजाणहोइन ॥ ४५ ॥ घ्याविया सद्गु
रुचेउचिष्ट ॥ मजचिमोटालवलाय ॥ माजर होउ नियातार ॥ चरचरारस्यारिन ॥ ४६ ॥
फळाशाफोडुनियाफोडि ॥ वास नासिराकाढुनि विडि ॥ रिघोनियासद्गुरुच्यातोंडि ॥ तां
बोलगोडिमी होइन ॥ ४७ ॥ जाळोनिअहंकारीनपणा ॥ मी होइनगाळीवशुद्धचुना ॥
शांतिपरिपक्कलागोनियापाना ॥ सद्गुरुवदनापावैन ॥ ४८ ॥ सर्वसाराचेसुसार ॥ तोमी हो
इनखदिर ॥ सद्गुरुमुखीरंगाकार ॥ मी चिसाच्चारशोभेन ॥ ४९ ॥ सद्गुरुमुखीचायवीत्र
पीक ॥ यस्थिआवरिमीघेइनदेख ॥ पिकदानीच्यामुखाचेमुख ॥ मी आवस्यक होइन ॥
॥ ५० ॥ गुरुच्याउगाळुघ्यावयादेख ॥ मि होइनअवैगेळासेवक ॥ नातरीलडेवाळबा

॥२८॥

ळक॥गुरुअंकिदेखहोइन॥५१॥सद्गुरुमुखीचिजेजेकथा॥तेअक्षरेहोइनमीतत्वता
अक्षरिअक्षरअक्षरार्था॥मिचिसर्वथाहोइन॥५२॥माझियागुरुणाचिसुमनमाळा॥^
आवडिघालीनगुरुच्यागळा॥गुरुसेलीतिलिलाकमळा॥याकरकमळामीहोइन॥५३॥
गुरुसिनिरांजनकरीति॥तेमीनिजतेजेउजळीनज्योति॥गुरुजेणेप्रकाशेचालती॥
तेदीपिकादीप्तिमीहोइन॥५४॥जीवभावाचेनिंबलोन॥गुरुसिकरीनमीआपण॥ह^
डिपीडिमीघेइनजाण॥तेलोनलक्षणमजलागो॥५५॥मीछत्रमीछत्रकारु॥मीचवरे
मीचवरधरु॥मीजिवणामीजिवणेवारु॥गुरुच्यापरिवारुमिहोइन॥५६॥गुरुकरिती
आरोहन॥तेमीहोइनश्यामकर्ण॥गुरुच्याभरभारसाहव्याजाण॥वाजिबाहनमीहो
इन॥५७॥गुरुपुढेमीवाहुसुभटु॥गुरुवर्णेनिमिगर्जतभाटु॥गुरुगृहिशांतिपाटु॥प^
दत्रानटुमीहोइन॥५८॥मिबारिमीकन्हेरी॥मिहडपीमीफुलारी॥मिसाउणामीरखी^
राखि॥द्वारपाळुद्वारिमीहोइन॥५९॥गुरुजेथदेतीअवधान॥तेतेकव्हामीहोइनजाण
गुरुवेगळाअर्धक्षण॥गेलियाप्राणतरिनवचे॥६०॥गुरुसांगतीजेजेकथा॥तेथमीहो
इनश्रोता॥गुरुकृपामीहोइनवक्ता॥निजात्मताबोलीजे॥६१॥गुरुगंभीरदानदेत॥
दीनमागतेमीहोइनतेथ॥गुरुचेनीजगुजसमस्त॥करितायकांतमिहोइन॥६२॥गु

खबैसतीसावकाश॥ तोमीहोइनआवकाश॥ गुरुहृदइचेचिदाकाश॥ निरावकाश॥
मीहोइन॥६३॥ गुरुबैसतीआपण॥ तेमीहोइनसुखासन॥ तेमिचिबाहेनआपण॥
मोहहोइनचालना॥६४॥ स्वामिसुनियादीठि॥ चपळपाउलाचानेटी॥ चालेनमी
उराउरी॥ धुरेसीगोष्टिसांगत॥६५॥ आतुलाहृष्टीपुढिलाचाली॥ गोवीचेपाउलउग
उनिघाली॥ उचनीचभुमिचिखोली॥ चुकउनिचालीचालेन॥६६॥ संकल्पविकल्पा
चेसोक॥ जातेवामसव्यअनेक॥ तेआवरुनियादेख॥ पाहातश्रीमुखमीचालेन॥६७
॥२२॥ नचुकतानिजमार्ग॥ नाहालताधुरेचेअंग॥ नकरीताआणिचापांग॥ भोइचांगमी ॥२२॥
होइन॥६८॥ सुखासनाचेनिपडिपाडे॥ चालतासुखआधीकवाढे॥ मागिलसुकादु
निपुढे॥ सुखेसुखवाडेचालेन॥६९॥ चढनेपडनेआडखुळने॥ दडकणेफडकणेअ
डकणे॥ सांभाळुनियानिव्हणे॥ टनकपणेचालेन॥७०॥ उरिसिरिखांदुकोपरि॥ मा
गीलचढपुढेधरि॥ दृष्टिटेउनियावरि॥ निर्विकारिचालेन॥७१॥ आटिमुरडीउल
टलोट॥ धापकापपडमेट॥ आधारनधरुनिसुभट॥ चढतीवाटचालेन॥७२॥ उल्लं
घूनिकामाच्यापाट॥ आवरुनिक्रोधाचालोट॥ चुकउनिखोकंब्याचीवाट॥ धुरेस
करमीचालेन॥७३॥ ममतेचीवोलप्रबळ॥ तेटाइरतिगुंतिसबळ॥ तेथनमखताप॥

उल ॥ लंघूनितत्काळजाइन ॥७४॥ मोहोनदीचिथोरकराडि ॥ माजिसमत्रजळवेग्रब
कवोढि ॥ सितोडानलगतधुरमीकाढी ॥ पराप्ररथडीतत्काळ ॥७५॥ हर्षेटेउनीस्वामी
कडे ॥ सवेगत्यालतामीपुढे ॥ मोहहोउनिदोहिकडे ॥ सुडुसुडेकाढिन ॥७६॥ एवंमिचिमा
गेपुढे ॥ सुखासनाचेनिसुखवाडे ॥ स्वामिचिनिजनिद्रामोडे ॥ तेणेपडियाडेवाहेन ॥७७॥
उचितअन्नाचापोसना ॥ आर्तैपाहारात्याजागणा ॥ सदागुरुगुरुकरिजाणा ॥ गुरुद्वा
रिसुनामीयेइन ॥७८॥ रिता तिदेखोनिनयना ॥ सोहंभावेनुकेनजाणा ॥ भजनथा
रोवाबैसना ॥ गुरुद्वारिसुनामिहोइन ॥७९॥ ऐसऐसियाभावणा ॥ गुरुसेवेलागीजा
णा ॥ प्रतिशयेंआवडिमना ॥ नानाविवंचनाविवंची ॥८०॥ जरिदेववश्यदुरीगेला
परितोभावबळेंजवळिआला ॥ गुरुसेवेसिजोजिवेंविकला ॥ तोशास्त्रपावलास
द्विया ॥८१॥ असोजवळिअथवादुरि ॥ परिगुरुभक्तिचिआवडिभारी ॥ जिविंसदै
विलेसेवेवरि ॥ गुरुच्याद्वारिभजनासि ॥८२॥ ऐसागुरुभक्तिसिसादर ॥ चढत्या
आवडियेकाग्र ॥ तोचिसद्वियालक्षणशास्त्र ॥ गुरुकृपाकुटारपैंपावे ॥८३॥ लागउणि
वैराग्याचेसाहाने ॥ प्रसादतीबोधसोहणे ॥ शास्त्रकेलेजिसणाणे ॥ तिक्ष्णपणेअ॥
तिसज्ञ ॥८४॥ शास्त्रसज्जिलेनिजहस्ती ॥ दृढधरिलेऐक्याचेमुष्टी ॥ शास्त्रधरायेकि

गारि॥ करूनिउरिभवछेदा॥ ८६॥ दृढधरूनियाभावो॥ निजबळेघालिताघावो॥
जालाभवव्रक्षाचाअभावो॥ यायेवीणपाहेछेदिला॥ ८७॥ जियाविषयाचिवास
ना॥ छेदाविनिजकल्पना॥ तोचिभवव्रक्षाचाछेदुजाणा॥ सावधानाचिदृत्ती॥ ८८
जालियाचैतन्यपदप्राप्ती॥ सकळसाधनेसडेहेजाती॥ भोजनीजालियापुर्णतृप्ती॥
टाइचीराहातिपकान्ने॥ ८९॥ परमतत्वप्रतिउयवळ्यापोटि॥ आमृतहिपरिनलवेघा
यि॥ तेविब्रह्मपदपावल्यापाठि॥ साधनआराटिसांडाव्या॥ ९०॥ हाचिभावोधरो॥
॥३०॥ निचित्ती॥ मागासांगीतलेतुजप्रति॥ सांडुनिसाधनविस्तृती॥ प्रवृत्तीनिवृत्तीसम
वेत॥ ९१॥ पावलियापरब्रह्म॥ मिथ्यावेदोक्तसकळकर्म॥ मिथ्याआश्रमादिवर्ण॥ ॥३०॥
धर्म॥ हेसागीतलेवमेकर्माचे॥ ९२॥ स्वप्नीचालतालवडसवडि॥ जोआडरवचुनिप
डिलाआडि॥ तोजागाहोउनिआपणातेकाढी॥ तैसीवृथावोढीसाधना॥ ९३॥ पी
कआलियाघुमरि॥ तैसेतीकोण्हीनागरूधरी॥ गजांतलक्ष्मीआलियाघरी॥ भी
कदारोदारीकोणमागे॥ ९४॥ हातिलागलेयानिधान॥ नयनीकोणघालीअंजन॥
साधलेयानिजात्मज्ञान॥ वृथासाधनकोणसोसी॥ ९५॥ अंगिकारुनिज्ञानशा
क्ति॥ केलीसंसारनिवृत्ती॥ तेहियागावीनिजवृत्ती॥ जाणनिश्चितीउद्धवा॥ ९६॥ स

ग्निस्तवनिफळेअन्न॥ तेवाफनजिरतापरमान्न॥ योगिअवशेषतापलेपण॥ रां
धीतेहिजाणत्यविनेणे॥२७॥ अंबयापाडुलागलाजाण॥ तन्हिअंपगिअसेप्रत्न
पण॥ सेजेमुराल्याआमद्यमघान॥ नचरबताघ्राणचवीसांगे॥२८॥ सेजेमुराल्याचीगो॥
टि॥ तेथनव्हावीढ्वैतदृष्टी॥ येरयेराजाल्यानेटि॥ दोन्हिसेवटिटिकावती॥२९॥ टिका
वलिसेजेघालिति॥ तस्संगेव्याणिकेनासती॥ निश्चयराहिल्यायेकांति॥ परि
पाकदुर्तिघ्राणसांगे॥३०॥ शात्रजिणोनिकडाडि॥ रणांगणीउभाविलिगुढि॥ शा
स्त्रेसिकव्यजवनेफडि॥ तवविश्रांतिगादिनपविजे॥१॥ गुरांदरेसिप्रसुतिहोये
पुत्रजन्मेसुखावलीराये॥ तेहिबाराव्वीजैवाहे॥ तैभोगुलाहेपुत्रसुख॥२॥ पुर
षीनिमोनियाजाये॥ सादेहाचेदहणहोये॥ तन्हिअवशेषवस्तुकराहे॥ तेगेलियाहे
यनिजसुद्धि॥३॥ तेविजाउनीअज्ञाण॥ उरलाजोज्ञाणाभिमान॥ तोहियागेलिया
जाण॥ चित्समाधानस्वानंदे॥४॥ खैरत्याप्रभुत्लत्तामारि॥ माकायचंदनाच्याअ॥
नकरि॥ तेविअभिमानदोहिपरि॥ बाधकताघरीज्ञानाज्ञाने॥५॥ लोखंडाचिबे
डितोडि॥ मात्त्राावडिसोनयाचीजडि॥ चालतातेहितैसेचिअडि॥ बाधारोकडितै
सितैसी॥६॥ ब्रह्माहमास्मिहाअभिमान॥ शुद्धब्रह्मनव्हेजाण॥ अहंपणेतोहिकटीन

तेहिलक्षणअवधारी॥७॥जवापासुनिलवनहोये॥तेजक्रियाजळिविरोनिजाये॥
मोतिजालेतेकटिनपाहे॥उदकीहिनजायेविरोनि॥८॥मुक्तपणेमोलाचढले॥तेवनि
ताअधरिसुवर्णेकासायडिले॥मुक्तचियपरिनाशाआले॥कटिनकेलेअभिमाने॥
॥९॥तेविअज्ञानआभिमानआहे॥तोसर्वथातकावजाये॥ज्ञानाभिमानकटिणव
हे॥गोवीतआहेमुक्तवे॥१०॥अपक्वघटतकाळगळे॥तोपृथ्वीच्यापृथ्वीसिमिळे॥
भाजिलेखापरतेअतिकाळे॥पृथ्वीसिनमिळेकटिनवे॥११॥प्रपंचुअज्ञानेजाला
लाया॥ज्ञानअज्ञानाच्यासखवाटा॥केउनिकारेनिकाटा॥दोन्हिअंकटासांडवे
॥१२॥जरिसांडिलेवाटेवरि॥तरिआवचरेआपणासिबाधुकरि॥यालागितेसांडा
वेदुरि॥निजनिर्धारिहासागु॥१३॥जेथवरिअहंपण॥तितुकहिबाधकजाण॥मु
द्याभुद्दअभिमान॥निःशेषसज्ञानसांडिति॥१४॥उद्धवातुजकरितामासिभक्ती
जालीमाझ्यानिजपदाचीप्राप्ती॥आतानानासाधनउपपती॥शास्त्रविपत्तीका
करिसी॥१५॥सद्भावेकरितामाझेभजन॥तुजालासिब्रह्मसंपन्न॥आतासद्धि
यादिसर्वसाधन॥शास्त्रश्रवणेसिसांडि॥१६॥तस्मात्उद्धवउत्सृज्यः॥येश्लो^
कीचेहेत्यागबिज॥विषदसांगीतलेम्यातुज॥निजगुजहृदयस्थ॥१७॥सकळसा

धनाश्रेष्ठसाधन॥ शिष्यासि सद्गुरूचे भजन॥ तेणे पावे निर्मलसमाधान॥ सत्यज्ञान-
उद्धवा॥ १८॥ जो भावे भजे गुरुजनी॥ तो नांदे सच्चिदानंदभुवनी॥ हे सत्य सत्य मा-
झी वाणी॥ विकल्प कोण्हि न धरावा॥ १९॥ ऐसे बोलोनी श्री हरि॥ आवडीच्या जिव्हाळ्या-
करी॥ उद्धवाते प्रितिकरी॥ हृदई धरि स्वानंदे॥ २०॥ देवे सद्भक्तासम दिधले॥ नि-
जहृदय येक जाले॥ सांगणे पुसने सहज ठेले॥ बोलने बोले पुसिले॥ २१॥ चहु वाच्या
पडिले मौन॥ जिव विसरला जिवपण॥ येका तुष्टला जनार्दन॥ स्वानंदघन सद्भ-
क्ता॥ २२॥ ते चि सद्भक्तिचा भावार्थ॥ विषद बोलिला बाराव्यात॥ निजभावे श्री कृष्ण-
नाथ॥ नित्य प्राप्त भाविका॥ २३॥ निजात्मप्राप्तिचे कारण॥ केवळ भावार्थु चि जाण॥ भा-
वार्था वेगळे साधन॥ वृथा जाण परिश्रमु॥ २४॥ जपतप यज्ञदाने॥ भावार्थालागि-
नि कारणे॥ तो भावार्थु लाहिजे जेणे॥ धन्य जिणे तयाचे॥ २५॥ धन्य नरदेहाची प्रा-
प्ति॥ धन्य साधुची संगती॥ धन्य धन्य ते भावार्थी॥ जे भगवद्भक्ती रंगले॥ २६॥ जे रं-
गले भगवत्कथा॥ त्याचे चित्त विसरे विषयावस्था॥ ते हंसगीताची कथा॥ उद्धव-
कृष्णनाथा पुसेल॥ २७॥ ते अति रसाळ निरोपण॥ केवळ शुद्ध ब्रह्मज्ञान॥ श्रोता
द्यावे सावधान॥ येका जनार्दना विनवितु॥ २८॥ इति श्री भागवते महापुराणे

॥३२॥

एकादशस्कंदे ॥ श्रीकृष्णउद्धवसंवादे ॥ एकाकारटिकायां ॥ द्वादशोध्यायनो
ऽध्याः ॥ ६२४ ॥ संपूर्णमस्तु ॥ श्लोक ॥ २४ ॥ ओवी ॥ ६२८ ॥ एकुन ॥ ६५२ ॥ छ ॥

॥३२॥